TÁTTELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

TÁT

2017

Tát Város

Településképi Arculati Kézikönyve

Készítette:
Megbízott főépítészként

……..
Lux Éva
okl. építészmérnök É 11-0259,
településtervező TT/1 11-0259,
településrendezési szakértő SZTT 11-0259
(2500 Esztergom, Mikszáth K. u. 16.)

Megbízó:

……..
Tát Város Önkormányzata
Turi Lajos
polgármester

2017.

TARTALOMJEGYZÉK

1. Köszöntő Bevezetés, ... 4

2. Tát bemutatása 6

3. Örökségünk, értékeink 11
   - Régészet
   - Műemlékvédelem
   - Helyi védelem
   - Tát Települési Értéktár
   - Megyei Értéktár
   - Természeti értékek

4. Eltérő karakterű területek lehatárolása 28
   - Történeti településközpont (Ófalu)
   - Zola lakótelep
   - „4-es bányászlakások”
   - „Ikres bányászlakások”
   - Sorházas terület
   - Családi házas, kertvárosi területek
   - Táti „Depo”
   - Intézményi területek
   - Kereskedelmi, szolgáltató területek
   - Ipar területek
   - Városi zöldterületek
   - „Zártkertes”- présházas területek
   - Zöldterületek
   - Beépítésre nem szánt területek

5. Ajánlások, építészeti útmutató 42
   - Történeti településközpont (Ófalu)
   - „4-es bányászlakások”
   - „Ikres bányászlakások”
   - Sorházas terület
   - Családi házas, kertvárosi területek
   - Ipar területek
   - „Zártkertes”-présházas területek

Kerítések 67

Részletek 70

Gépészet, egyéb műszaki berendezések 74

Reklámhordózók, hirdetések 75

Kertek 76

6. Jó példák 78

7. Utcák és terek 82
   - Közterek, közparkok
   - Jó példák bemutatása sajátos építményfajtákról, egyéb műszaki berendezésekről

8. Beépítési vázlatok 88

9. Felhasznált irodalom, közreműködők 89

Köszöntő, Bevezetés 1

Köszöntő

Tisztelt Táti Polgárok!

A települések kialakulását, fejlődését a történelem folyamán mindig a környezeti adottságok és a helyi közösségek kölcsönhatása határozta meg.

A fejlődés, az országépítő polgári akarat az utóbbi időben föllendült, amelyet a modern és tradicionális stílusjegyek jellemeznek. Az épített és teremtett örökség értékké vált. A környezetalakítás éppen ezen értékek védelmét és gyarapítását célozza meg. A legfőbb szempont, hogy minél élhetőbb és harmonikusabb lakóövezet jöjjön létre. Ennek érdekében Tát városa, - a törvényi előírás szerint – úgynevezett „Településképi Arculati Kézikönyvet" hozott létre, amelyben sajátos, egyedi arcát, különösen védendő értékeit hivatott bemutatni.

Köszönetemet fejezem ki valamennyi közreműködő munkájáért.

Kívánom, hogy ezen rendelkezés is Kisvárosunk komfortosságát szolgálja, amely a jövőben megújítható, bővíthető dokumentum lesz!

Tisztelettel:

Turi Lajos
Tát Város Polgármestere

Bevezetés

A településkép közügy, a ház nem csak azé, aki lakja, hanem azé is, aki látja.
Jelen dokumentáció egy tervezési útmutató, segédlet, mely a Tervezők és az Építtetők inspirálására született. Inkább oktató, tanácsadó jellegű, hogy ezzel utat mutassunk a környezetükre fogékony Építtetőknek. Ez alatt nem csak az épített környezetet, hanem Mogyorósbánya esetén azt az egyedülálló természeti környezetet is értjük, melynek ölelésében a község meghúzódik.
Arra kívánjuk késztetni az itt lakókat, hogy a meglévő hagyományaikat, épített örökségüket, értékeiket ne hagyják veszendőbe menni. De azoknak is szól ez a kötet, akik erre a csendes, tiszta, kellemes vidékre vágynak és új otthonukat, életüket Mogyorósbányán képzelik el.
Az útmutatóban található intelmek, megfigyelések, szempontok nincsenek kőbe vésve, azok nem kötelező szabályok sokkal inkább követendő példák, mellyel reményeink szerint a kötetet forgatót meg tudjuk szólítani, és el tudjuk indítani azon a kalandos úton, mely egy otthon megteremtését jelenti.
Mindazonáltal fel kell hívjuk a figyelmet, hogy az építési beruházások bizonyos jogszabályok (az építési törvénytől a helyi településrendezési eszközökig) keretein belül végezhetőek, ezek betartása az Építtető, a Tervező és a Kivitelező egyetemleges feladata, kötelessége. Így a beruházások megkezdése előtt mindenképpen tájékozódni kell az illetékes építésügyi hatóságnál.

Tág *bemutatása*

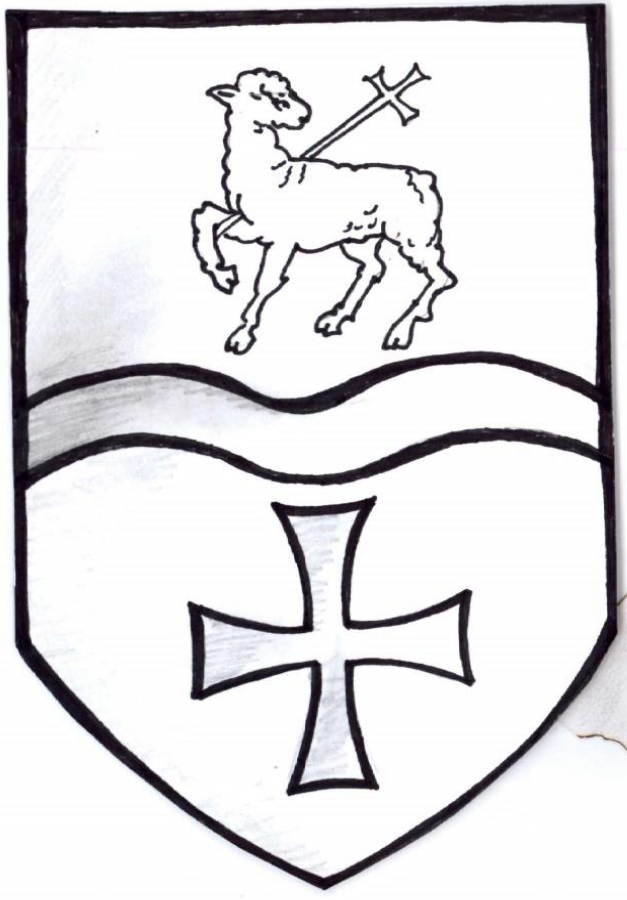

Horváth Mercédesz 7. osztályos tanuló rajza

Tát (németül: Taath/Taat) város Komárom-Esztergom megyében, az Esztergomi járásban a táti Duna ágtól kissé elhúzódó (a magas-partra települő) község. Északról a Duna ágai, és szigetei ölelik, míg délről a Tát látóhatárát délről megosztó, szőlővel, gyümölcsössel borított Gerecse nyúlványai (Mogyorós úti dűlő) koszorúzzák. Tát Kertváros és a Gerecse között húzódó, legmélyebb részein vizenyős lapály (Sósi dűlő, Hegy alja), amely a Kertvárost szegélyező Mogyorósbányai úttól Nyergesújfaluig terjedő sík térségben (Hosszú földek, Sások) folytatódik. Tát-Kertváros, Tát-Újtelep és Tokod háromszögben az Únyi patak (további elnevezései: Öregárok, Malom-patak) folyik. Tát patakjai már a XVIII. században híressé vált malmokat hajtottak. Földjei döntően mezőgazdasági, szántó területek. Szántóin a XIX.-XX. században többségében rozst, és kukoricát termesztettek, szarvasmarhát tartott. 1850 körül téglagyára működött.
Az egykori fővárostól, Esztergomtól 8 km, Budapesttől 45 km-re található a régi Buda-Bécsi országút, ma a 10-es főút mellett. Tát történetének jelentős eleme a 10. sz. elsőrendű főközlekedési út. A nyomvonal (Arrabona – Brigetio – Solva – Aquincum = Győr – Komárom – Esztergom - Budapest) már a római birodalom alatt kialakult, amely hadászati jelentőséggel bírt.
A mai települést ketté szeli az Esztergom–Almásfüzitő vasútvonal.
Tát korábban falu, község, 1971. január 1-jétől pedig nagyközség lett.
A valamikori egyutcás település 2013-ban kapta meg a városi rangot.
Tát három nagy terülte, városrészre tagolódik: Ófalu (történeti városrész), Tát-Kertváros és Tát-Újtelep.
Lakóinak száma 6000 fő körül mozog, területe 1178 ha (11,78 km^2).

Ófalu

Az 1700-as évekre a lecsökkent lakosságszámú falut a XVIII. században német, sváb és osztrák telepesekkel népesítették be. (A német ajkú hagyományőrzés jelenleg is fontos szerepet kap a város életében: Nemzetiségi Asszonykórus, Férfikórus, stb.)
Az egykori Ófalu alig párházas település volt az 1763-1787-es első katonai térképek készítése idején. Egyetlen jelentős épülete a templom volt. Ez a 1800-as években sem változott számottevően. Ekkor megközelítőleg 560 fő, míg 1936-ban 344 házban 1499-en laktak. Az 1930-40-es évekig a lakosság többsége földművelésből élt. A település méreteiben, és életében a bányászat, iparosodás tervszerű felélénkítése hozott változást. 1950-től családi házas beépítés kezdődött a vasúti sínek két oldalán, ekkor bővült ki a fő út melletti településrész a Duna irányába is például a Petőfi S. és Vörösmarty utcákkal.

1763-1787 I. katonai felmérés

2017 Google térkép

Tát-Kertváros

A dorogi bányavállalat szocreál stílusban épült minta-kertvárosa (bányász-kertvárosa). A második világháború után a Dorogi-medencében, új bányákat nyitottak. A dorogi bányavállalatnak egyre több munkaerőre volt szüksége. Az ország minden részéből érkező munkások lakhatásának megoldására a Szénbányászati Minisztérium egy tízéves kolonizációs tervet dolgozott ki, amely Tát területére vonatkozólag négy körzetből állt volna. A kidolgozott tervek szerint a népesség összlétszáma meghaladta volna a 15 000 főt, azonban a kitűzött célok a források szűkössége miatt ez csak részben valósultak meg. A komfortos, túlnyomóan iker, és négylakásos házakat többségében szegény, családos dorogi bányászoknak utalták ki, akiknek az új ház jelentős életszínvonal-emelkedést jelentett a korábbi szűkös dorogi kolónialakásokhoz képest. Ezzel együtt megváltozott a település népességének összetétele, a helyi, többségében sváb falusi lakosság kisebbségbe szorult a bányavállalati alkalmazottakkal szemben.
1956-ban megkezdődtek az építkezések és ezzel együtt a folyamatos beköltözések a gondosan megtervezett munkástelepre. A minta-kertváros helyét az Esztergom-Almásfüzitő vasútvonaltól délre eső, a település legjobb termőföldjeinek, mezőgazdasági területeinek helyén jelölték ki.
Néhány év alatt a település igazi modern minta-kertvárossá vált, létrejött az intézményhálózat, az utcákat, tereket parkosították, minden közmű kiépült. Megváltoztak az élet-, és munkakörülmények, a mezőgazdasághoz kapcsolódó kertes-falusias életvitelt a bányászat „városiasabb” életvitele váltotta.
Kertváros a szénbányászat megszűnése után is megtartotta korábbi jellegét, sok család a kellemes kertvárosi életformát előtérbe helyezve választotta/választja lakhelyéül. A város új lakóterületekkel bővítette a településrészt, melynek beépülése napjainkban is folyik.

1967

1984

1990

Tát-Újtelep

Az Esztergomi útról keleti irányba, a Bécsi úttól északra elterülő, a Bécsi út és a vasút között Tokod-üveggyárral összeépült településrész. Tát településközpontjától az Esztergomi út és az Únyi patak is elválasztja. A településrész egyidőben épült a Tát-Kertvárosi bányászteleppel. Felülről tekintve rá rögtön szembe tűnő a tervezett uttak rendje (íves utakba sugárirányból befutó utcák), amely Kertvároséhoz hasonló. Itt viszont az 1950-es 60-as években épült önálló családi házas, „Kádár kocka" jellegű, sátor-, és manzárdtetős beépítések találhatók, melyek egységes arculatot mutattak. Az alábbi légi fotó sorozat jól mutatja a terület fokozatos besűrűsödését. Észak-keleti irányból a lakóterület napjainkra a vele szorosan egybeépült ipar területtel egészült ki.

1962

1984

1990

Táti-szigetek

„Avagy egy névtelen rezervátum"

Nem külön településrésze Tátnak, de országos mércével mérve is - különleges értéket képviselő táji környezet, amely a település arculatát jelentősen befolyásolja. „A Duna Táttól Esztergomig elhúzódó öttagú szigetcsoportja, melyet összefoglaló néven Táti-szigeteknek nevezünk. A Duna Komárom-Esztergom megye határában (a rövid Visegrádi-áttörés kivételével) középszakasz jellegű. Tulajdonképpen már a Kisalföldön megkezdi hordalékainak lerakását, s ez folytatódik ezen a szakaszon is. Így jönnek létre a kisebb-nagyobb szigetek, félszigetek, s a holtágak is. A táti medertágulat fénykorában több dunai szigetnek adott otthont. A név szerint ismert Táti-, Körtvélyes-, Nyárosi-, Csutri-, és Turán-sziget napjainkra többé-kevésbé összeolvadt. Árvíz idején készült légifelvételek kirajzolnak ugyan más szigeteket is, de ezek a terepen már alig nyomozhatók. A táti szigetek együttes kiterjedése hosszában 6,5, széltében 1,2 kilométer. Középvíz idején a táti szigetek egyetlen köldökzsinórral kapcsolódnak a parthoz. Ez a köldökzsinór egy mellékágelzáró keresztgát, amelyen keresztül a szigetcsoport gépjárművel is megközelíthető. A betonelemekből kirakott út alatt keresztben csőrendszer húzódik, ahol a mellékágrendszer friss vizet kaphat a főágból. Érdekes látvány, ahogy a Nagy-Dunáról szívódik be a víz hatalmas örvényeket keltve, míg a főágban a leszívás helyén magatehetetlenül forognak az uszadékfák. Ez az átfolyó ugyanúgy későbbi beavatkozás eredménye, mint hogy a szigetek mai képe sem mutat természetes állapotot.

A szigetek számos ritka, védett növény- és állatfajnak adnak otthont. A szárazulatok közül legérdekesebb talán a **Körtvélyesi-sziget**, amelyen egy kaszálórét található olyan védett fajokkal, mint a szibériai és sárga nőszirom, nyári tőzike, vitézkosbor, kornistárnics vagy az őszi kikerics. Maga a kaszáló egykor két településhez, Táthoz és - a ma Szlovákiában lévő - Ebedhez tartozott, és a jószágok téli takarmányát biztosította. Egy rövid időszakban legeltettek itt, de búzát is termesztettek. Az állattenyésztés sajnos teljesen megszűnt már, ezért a rét kezdett lassan cserjéssé válni. A bokrok, a megjelenő invazív növények lassan kezdték kiszorítani a réti növényeket. Az eredeti állapotot a Duna-Ipoly Nemzeti Park munkatársai próbálják meg visszaállítani.

Az igazi különlegességét azonban az adja, hogy a védett fajoknak több ezres, esetenként több tízezres, populációinak nyújt otthont, festői képet mutatva ezáltal tavasztól őszig. A Körtvélyesi-sziget rétjét puhafás ligeterdő szegélyezi és ez az erdőtípus jellemző a többi szigetre is - legalábbis ott, ahol a nemesnyárasok mellett maradt még valami az eredeti vegetációból. Az állatok közül a nagyszámú vöröshasú unka és vízisikló, valamint a még mindig gazdag madárvilág érdemel említést. A fekete gólya pár éve még fészkelt itt, sajnos mára már csak táplálkozni jár a szigetekre. A karvalyposzáta viszont még mindig költ, csakúgy, mint a sárgarigó, a nádi és a réti tücsökmadár, a karvaly, az egerészölyv vagy a kabasólyom - hogy csak a legérdekesebbeket említsük."

(forrás: www.dunaiszigetekblogspot.hu)

3 Örökségünk, értékeink

Tát pecsétje 1737

A természetföldrajzi adottságoknak köszönhetően e vidéken már az őskorban is élt ember. A község területén kőeszközök, kőbalta, fenőkő kerültek elő. Rézkori edények és cserepek töredékei, a késő bronzkori urnasíros kultúrához tartozó edénytöredékek egyaránt a felszínre kerültek.

A település neve a történelem folyamán több névalakban fordult elő:

1146: That,	1181: Taath,	1187: Tat,	1193: Tatu,
1269: Tath,	1276: Taat,	1304: Taath,	1329: Thaath

Tát neve első ízben 1146-ban szerepel, amikor Fulkó hospes a pannonhalmi apátságnak adja Táton lévő birtokát.

III. Béla, Árpád-házi királyunk „Taath" falut az Alamizsnás Szent Jánosról elnevezett lovagrendnek adományozza 1181-ben.

Tát neve Orbán pápának az esztergomi János-lovagrend részére 1187-ben kiadott oklevelében is szerepel.

Az 1272. június 28-án kelt oklevél szintén az esztergomi lovagokat mondja a helység birtokosainak. Itt működött a Szent Jánosról elnevezett lovagrend temploma és kolostora, amelyhez egy ispotály, azaz kórház is tartozott.

A helységre vonatkozó határjáró leveleket István király 1272. augusztus 1-én átírta és megerősítette.

1304-ben Karachinus mester, győri prépost a táti egyház termény és bortizedét a szentkirályi keresztesek ellenében Benedek veszprémi püspöknek ítéli.

Ezután Tát az 1391-ben alapított esztergomi társas káptalan fennhatósága alá került.

1356-ban Miklós érsek körülírja a határokat.

A középkoron át megmaradt az esztergomi János-lovagok birtokában. Zsigmond király alatt a lovagrend birtokát világi papok kapják meg, majd az esztergomi káptalané lesz.

1570-ben a török adóösszeírásban 10 házzal szerepel, valamint a jegyzék 19 férfinevet is felsorol.

Az 1629-es nagyszombati zsinaton már részt vett a táti licenciatusok, vagyis a papokat helyettesítő világiak, egyikük név szerint Bernát Orbán.

Tát történetének egyik legdicsőségesebb napja az 1685-ben a törökök ellen vívott utolsó „Esztergom-megyei" ütközet, a híres táti csata. Lotaringiai Károly herceg és Sajtán Ibrahim százezres serege ütközött itt meg.

Az 1696. évi összeírás az elpusztult falvak közé sorolja.

Az 1701. évi egyházlátogatási jegyzőkönyv szerint már iskolamestere is volt.

A fényes keresztény győzelem után, a század végére már 17 jobbágy család élt itt. Az 1710 - 1740 közötti időben német telepeseket, svábokat és osztrákokat telepítettek be.
1732-ben a nagyszombati Szent István királyról nevezett papnevelő intézeté volt.

Szent György tiszteletére emelt első temploma 1181- ben már állt. Később az esztergomi káptalan tulajdonába került. A középkori Szent György templomot a török időkben is használták, 1747-re újjáépítették. 1768-ban földrengés rongálta meg. A templomot a kegyúr, a Szent Istvánról elnevezett papnevelde 1860-ban a mai formájában építtette újjá. 1919-ig Dorog filiája, 1924-ben lett plébánia. A plébániaház 1976-ban épült.

1838-ban és 1876-ban nagy árvizek pusztítottak a községben.
Dr. Borovszky Samu Esztergom vármegye századforduló táján született leírása 194 házat, 1082 lakost említ, akik magyar- és németajkúak, vallásra nézve római katolikusok.
1848 előtt az esztergomi papnevelő intézet földesúri hatósága alá tartozott.
A XIX. század első felében Széchenyi István az úthálózat bővítésére nagyobb programot dolgozott ki, ahol a korábbi XIV-XV. században jelentőségét vesztett „róma”-i út elsőrendű útként szerepelt.

1851-ben 560 főben jelentették a lélekszámot.

1927 őszén épült meg az első magyarországi betonút a Bécs- Budapesti állami úton, Tát és Nyergesújfalu között 3 km hosszban.

Az első világháborúban majd negyven fős volt a község katonavesztesége. 1936-ban 344 házban 1499-en laknak.
A második világháború végén, 1944–45 fordulóján – a község frontövezetté vált. A második világháború harcai 1945. március 23-án értek véget a község területén. A második világháború áldozatainak száma 60 fő volt. Az ezt követő néhány évben éles ellentétek jellemezték a közéletet a német lakosság diszkriminációja és a kitelepítések miatt.

A szocializmus alatti mesterséges városterezéssel a településterületét és lakosság számát felduzzasztották.

A templom - Németh Szabina 5. osztályos tanuló rajza

Régészet

Szükségesnek láttuk a településképi arculati kézikönyvben a széleskörű tájékoztatás érdekében, jelen alpontban feltüntetni, hogy Tát területén 13 db régészeti lelőhely található, melyek az alábbi ingatlanokat érintik.

Lelőhely-szám	Azonosító	Név	Érintett ingatlanok (hrsz)
1	2442	Papírgyári földek-Nyergesújfalu	092/2, 089/5, 089/2, 092/1, 090, 089/6, 089/3, 089/7, 091/2, 091/1, 03/6
1	2620	Alsó-Körtvélyesi-dűlő I.	077/13, 073/3, 077/47, 077/52, 077/48
2	2621	Alsó-Körtvélyesi-dűlő II.	077/47, 076, 079, 086/4, 080/42, 078/2
3	2622	Sportpálya	077/4
4	2623	Általános iskola	37, 53, 52, 51, 50, 42/2, 44, 43, 63, 60/2, 62, 60/1, 56, 55, 49, 45, 1084, 1037, 1016, 994, 995/2, 995/3, 991/1, 988, 998, 999, 1005/2, 1010, 1005/1, 1004, 1011/1, 1015, 1020, 54, 69, 987, 991/2, 995/1, 39, 41, 40, 48, 47, 46, 36, 38, 986, 978, 983, 976, 973/1, 972, 973/2, 971/1, 974/1, 57/1, 57/2, 58, 982/2, 59, 61/2, 33, 29, 34, 30, 31, 35, 1024, 1025, 27, 28, 1029
5	2624	Gyilok-földek	015/17
6	2625	Újtelep - Béke tér	1402, 1403, 1404, 1398, 1363, 1401, 1368, 1361, 1366, 1367, 1365, 1392, 1391, 1364, 1394, 1393, 1396, 1395, 1390
7	2626	Kertváros	2636, 2647/8, 2647/6, 2647/2, 2647/1, 2651, 2642, 2644, 2646, 2652, 2653, 2654/7, 2656, 2655, 2654/3, 051/1, 3044, 2654/1, 2645, 2654/6, 2654/5, 2654/2, 2654/4, 2657
8	2627	Római út	0448, 0442/3, 0442/4, 0442/2, 0442/5, 0442/1, 0446, 0445, 0447/10, 0447/9, 072/3, 072/4, 1788/8, 1788/9
9	60992	Felsőkörtvélyesi-dűlő	084/8, 084/7, 082
10	73379	Kertváros, Római út	2171/2, 2175/3, 3004, 3003, 3002, 020, 3031, 3030, 3022, 06, 062/3, 065/2, 065/3, 066/1, 066/2, 2543, 3032, 2176/2, 2169/2, 2168/2, 034, 3041, 3045/9, 3021, 3045/8, 3020, 3045/7, 2151/4, 3045/6, 2151/5, 3045/5, 2165/2, 2163/2, 032, 2164/2, 033, 2158/2, 2160/6, 028/2, 2156/2, 024/2, 2157/2, 024/3, 2133/3, 023, 2151/6, 022/1, 024/16, 2152/2, 024/17, 2148/2, 025, 2151/3, 026, 2147/2, 024/12, 2143/2, 027, 2142/2, 024/11, 2143/1, 024/7, 2138/2, 024/6, 2139/2, 024/5, 2133/4, 024/10, 051/1, 2134, 024/9, 2132, 024/8, 2121/4, 024/1, 024/13, 2121/3, 024/14, 2123/2, 024/15, 2125/2, 014, 2127/3, 2117/2, 2119/2, 3013, 2116/3, 3023, 2128/3, 2128/4, 2160/4, 2161/3, 2175/4, 2170/2, 3038, 3028, 3029, 3045/13, 3042, 3045/10, 3043, 3045/11, 3045/1, 3045/12, 3025, 3024, 3045/3, 3045/4, 3001, 3005, 340/157, 2180/2, 2179/3
11	77153	Malom-dűlő, Római út	054/13, 054/14, 054/15, 055
15	2657	Római út – Tokod	031/3, 026, 020/1, 020/2, 031/4, 031/6, 024/1, 068, 066/16, 069/2, 069/1, 066/5, 067, 065/3, 031/8, 031/9

Táton két kategorizált műemléket tartanak nyílván és egy műemléki környezetet a Csokonai Vitéz Mihály utcában található Magtár környezetében.

1. Magtár ex-lege műemléki környezete

	Törzsszám	Azonosító	Cím	Név	Védelem	Bírság kat.	Helyrajzi szám
1	2524	28000	Csokonai V. M. u. – Fő út – Május 1. u. közti területen	Magtár ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet		5/15, 5/13, 5/12, 1/1, 3, 4, 1/3, 1087, 1191/4
2	2524	6483	Csokonai Vitéz Mihály utca	Magtár	Műemlék	II.	2
3	2505	6484	Mogyorósbányai út bal oldalán	Kápolna		III.	2543

2. Magtár

Agrárműemlék, raktározási létesítmény – eredetileg mezőgazdasági tároló.

Rövid leírás

Szabadon álló, téglalap alaprajzú, négyszintes, nyeregtetős épület, cserépfedéssel. Klasszicista stílusú főhomlokzatán három középső tengelye négy dór pilaszterekkel tagolt timpanonnal lezárt középrizalit, a bejárat feletti márványtáblán építési felirat. Az épületen lábazat fut körbe. Hosszanti oldalai öt-, a rövidebbek kéttengelyesek, az ablaknyílások kivétel nélkül fekvő téglalap alakúak, eredetileg vakolt szalagkeretük volt.

Fafödémekkel négy szintre osztott belső tér, eredeti tartószerkezetekkel és lépcsőkkel. Épült Andrássy József, a megye főispánja kezdeményezésére, közadakozásból, 1846-ban.

Ma papírraktárnak, ill. lomtárnak használják. A zárt kerítés miatt az épületnek csak a felső szintjei láthatóak. Állapota erősen leromlott. Helyreállítása, és akár közcélú hasznosítása javasolt.

3. Római katolikus kápolna

Szentháromság római katolikus kápolna, szakrális építmény a Mogyorósbányára futó út baloldali kanyarultában a buszmegállótól balra.

Rövid leírás

Szabadon álló, téglalap alaprajzú kápolna, a szentélyoldalon (D-i homlokzat) felé lekontyolt nyeregtetővel, a főhomlokzat közelében a nyeregre ültetett É-i homlokzati kis huszártoronnyal. A tető héjazata cserép, a torony gúlasisakját fémlemez fedi. A főhomlokzat középtengelyében nyíló bejárata szegmentíves záródású, kő szalagkeretes. Fölötte a falon kereszt. A hajófalat egyetlen téglalap alakú, kerettelen ablak tagolja. A harangtorony három oldalának nyílásait zsaluk takarják. Síkmennyezetes belső. Díszítőfestés: 19-20. század. Épült 1818-ban. A bejárat előtt a fölbe süllyesztve egy fél malomkő, a kápolna mellett kő posztamensen fém feszület. A posztamens homlokoldalán ívesen levágott sarkú keretben 1720-as évszám látható.

A kápolna és környezete is szépen rendben tartott.

Felhívjuk a figyelmet, hogy a régészeti-, és a műemléki védettséggel érintett ingatlanokon, illetve műemléki környezetben az építési tevékenység megkezdése előtt az illetékes örökségvédelmi hatósággal egyeztetni szükséges!

Helyi védelem

Helyi építészeti örökség egyedi védelem

	Védett értékek:	Cím	Helyrajzi szám
1	**Római katolikus templom**	János lovagok tere	38
2	**Víztorony**	Móricz Zsigmond u.	689
3	**Szent György Otthon Szent János Ispotály**	Szent György tér 1.	889/1
4	**I. vh. emlékmő**	Fő út	1037
5	**II. vh. emlékmű**	Fő út	1084
6	**Temetőkáplona**		110/6
7	**Ravatalozó és kripta**		110/6
8	**Nepomuki Szent János szobra**	10-es fő út	

(1)

(2)

(8)

(3)

(6)

Javaslat helyi védelemre

Védett értékek:	Védelem fajtája	Cím	Helyrajzi szám
Falu Múzeum Helytörténeti Kiállítás	egyedi	Fő út 34.	74
Táti picesor (5 épület)	egyedi		2249, 2250/1, 2250/2, 2250/3, 2342

Helyi építészeti örökség területi védelem

Védett értékek:	Cím	Helyrajzi szám
Fő út, településmag (Fő út mindkét oldalát alkotó településkép, térfal, beépítési karakter)	Fő út	
Hősök tere	Hősök tere	1037

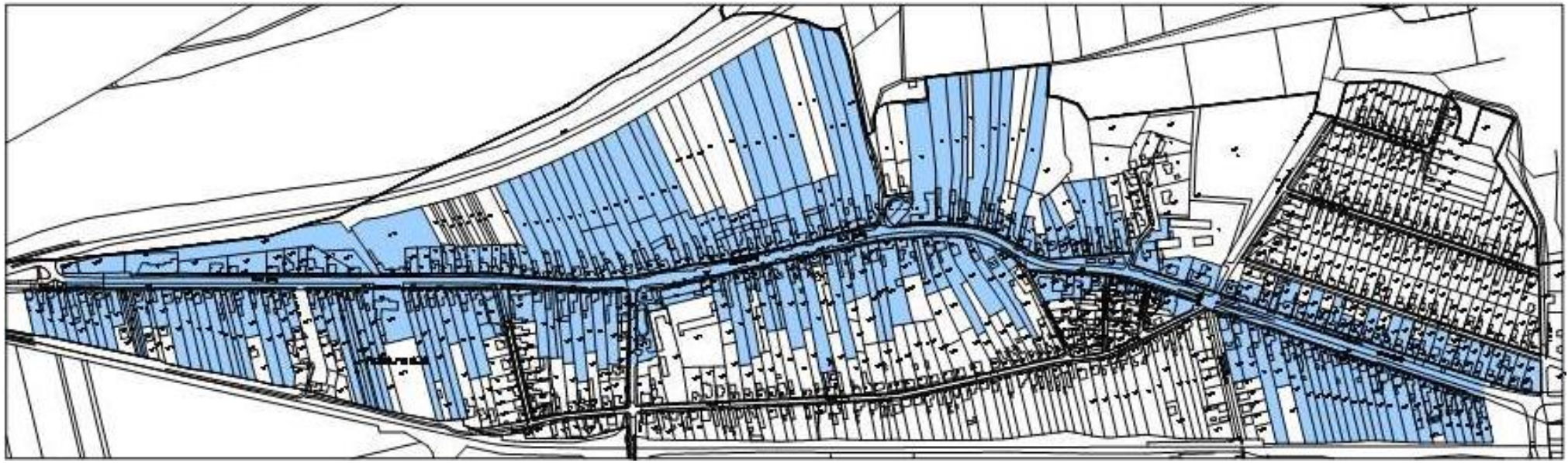

Tát Települési Értéktár

Tát Város Települési Értéktárába felvett értékei:

	Védett értékek:	Kategória	Cím
1	Táti Porcelánbaba Klub	kulturális örökség	Móricz Zs. u. 2.
2	Tát Német Nemzetiségi Fúvószenekar	kulturális örökség	Móricz Zs. u. 2.
3	Nemzetiségi Asszonykórus	kulturális örökség	Móricz Zs. u. 2.
4	Mazsorett csoportok	kulturális örökség	Móricz Zs. u. 2.
5	Táti szigetek	természeti környezet	

Megyei Értéktár

Tát Város Komárom-Esztergom Megyei Értéktárba felvett kiemelkedő nemzeti értékei:

	Védett értékek:	Kategória	Cím	Helyrajzi szám
1	Táti Porcelánbaba Klub	kulturális örökség	Móricz Zs. u. 2.	
2	Tát Német Nemzetiségi Fúvószenekar	kulturális örökség	Móricz Zs. u. 2.	
3	Táti szigetek (Táti-sziget, Nyáras-, Körtvélyes-sziget, Csutri-sziget)	természeti környezet		
4	Első világháborús emlékmű	kulturális örökség I. vh. emlékművek	Fő út	1037
5	Második világháborús emlékmű	II. vh. emlékművek	Fő út	1084
6	Táti Közös Kereszt	útmenti keresztek	Temető	110/6
7	Tát elágazási kereszt (1822)	útmenti keresztek	Fő út	1223/1
8	Tát kápolna kereszt (1720) (Szentháromság kápolna mellett)	útmenti keresztek	Mogyorósbányai út baloldala	2543
9	Tát plébániakereszt (1883)	útmenti keresztek	János lovagok tere	38
10	Tát „Mindenki keresztje”	útmenti keresztek	Temető	110/6

(4)

(5)

(7)

(8)

(9)

(10)

Természeti értékek

Tát természet- és tájvédelmi szempontú kijelöléssel érintett területei:

	Védettség	Kijelölés célja:	Érintett ingatlanok helyrajzi száma
1	**Natura 2000** **Duna és ártere (HUDI20034)** **Duna Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság működési területén található kiemelt jelentőségű természet megőrzési területek**	A területen található, a kijelölés alapjául szolgáló fajok és élőhelyek természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a kijelölés alapjául szolgáló természeti állapot és azt létrehozó, illetve fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.	074, 075, 076, 077/6, 077/7, 077/8, 077/9, 077/10, 077/11, 077/12, 077/13, 077/53, 077/54, 077/55, 077/56, 077/57, 077/58, 078/2, 079, 080/42, 085/2, 086/1, 086/4, 087/1, 087/2, 087/3, 087/4, 087/5, 087/6, 087/7, 087/8, 087/9, 087/10, 087/11, 087/12, 087/13, 087/14, 087/15, 087/16, 087/17, 087/18, 087/19, 087/20, 087/21, 087/22, 087/23, 087/24, 087/25, 087/26, 087/27, 087/28, 087/29, 087/30, 087/31, 087/32, 087/33, 087/34, 087/35, 087/36, 087/37, 087/38, 087/39, 088/2, 088/7, 088/8, 088/9, 088/10, 088/11, 088/12, 088/13, 088/18, 088/19, 098, 099, 0100/1, 0101
2	**Országos ökológiai** hálózat övezetének ökológiai folyosó övezetei	Az ökológiai hálózat a természetvédelmi szempontból jelentősebb természet közeli állapotokat tükröző területeket köti össze és a területek között a fennmaradásukhoz szükséges ökológiai kapcsolatokat biztosítja.	
3	**Tájképvédelmi** szempontból kiemelten kezelendő terültek	Általános tájvédelmi célkitűzés a természeti adottságok, rendszerek, valamint az emberi tevékenység kölcsönhatása, változása következtében kialakult tájak sajátos látványának, esztétikai jellemzőinek megőrzése.	
4	**Egyedi tájérték**		**Lásd külön táblázat!**

(1.) NATURA 2000 – Duna és ártere

Tát közigazgatási területét érinti a Duna és ártere megnevezésű, HUDI20034 jelű kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület. Táj- és természetvédelmi szempontból Tát területén legfontosabb és legértékesebb tájrészlet a Duna-parti sáv, a Kis-Duna és a Táti-Szigetek: Táti (vagy Felső)-Sziget és a város területét csak érintő Körtvélyes (vagy Alsó) és Nyáros-Sziget. A Táti és a Körtvélyesi szigetet növényvilága, állatvilága védelemre érdemesíti. A szigetet a Duna iszapos öntéstalaján alakult karbonátos öntéstalaj borítja. Jelentős részét erdő borítja. Természetvédelmi szempontból ugyancsak figyelemreméltó az Esztergomi út mentén az ún. ”Csincsárdok” területe, ahol a nedves ártéri rét és nádas fajgazdag növény- és állatvilágával jelent olyan értéket, ami legalább helyi védetté nyilvánítását indokolttá tenné.

„Rendkívül változatos terület, amely nemcsak természetvédelmi, de tájképi értéket is képvisel. A folyamot természetes és természetközeli élőhelyek kísérik.
A területhez kötődő legfontosabb európai közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok:

- Közösségi jelentőségű élőhelytípusok: 3270 iszapos partú folyók részben Chenopodion rubri, és részben Bidention növényzettel, 6440 Cnidion dubii folyóvölgyeinek mocsárrétjei, 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek *(Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis)*, 91F0 Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén Quercus robur, Ulmus laevis és Ulmus minor, Fraxinus excelsior vagy Fraxinus angustifolia fajokkal *(Ulmenion minoris)*
- Kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípusok: 91E0 Enyves éger (Alnus glutinosa) és magas kőris (Fraxinus excelsior) alkotta ligeterdők (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)
- Közösségi jelentőségű állatfajok: közönséges hód *(Castor fiber)*, vidra *(Lutra lutra)*, vöröshasú unka *(Bombina bombina),* dunai tarajos gőte *(Triturus dobrogicus)*, leánykoncér *(Rutilus pigus)*, ragadozó őn (balin) *(Aspius aspius)*, halványfoltú küllő *(Gobio albipinnatus)*, ingola fajok *(Eudontomyzon spp.)*, selymes durbincs *(Gymnocephalus schraetzer)*, szivárványos ökle *(Rhodeus sericeus amarus)*, német bucó *(Zingel streber)*, magyar bucó *(Zingel zingel)*, vágócsík *(Cobitis taenia)*, széles durbincs *(Gymnocephalus baloni)*, réti csík *(Misgurnus fossilis)*, garda *(Pelecus cultratus),* tompa folyamikagyló *(Unio crassus),* lápi szitakötő *(Leucorrhinia pectoralis),* díszes légivadász *(Coenagrion ornatum),* nagy tűzlepke *(Lycaena dispar),* vérfű hangyaboglárka *(Maculinea teleius)*

A Duna-folyamot végigkísérő, igen elnyújtott alakú terület Gönyűtől Kisapostagig, amelyet értékes ártéri élőhelyek is szegélyeznek. A felső szakasz árterei között nemcsak természetközeli, de erősen károsodott, ipari tevékenységekkel és beépítéssel egyaránt érintett területek is vannak. A sok szigetnek és szigetcsoportnak természetvédelmi és tájvédelmi jelentősége is van.”

(www.mme.hu)

Gilisztaűző varádics (Tanacetum vulgare)

Réti füzény (Lythrum salicaria)

Vajvirág (Orobanchaceae)

Festő zsoltina (Serratura tinctoria)

(Virágok a Táti szigeteken - fotók: www.dunaiszigetekblogspot.hu)

(4.) Egyedi tájértékek

	Tájérték megnevezése	Helyszín	Hrsz.	Leírás, főbb jellemzők
1	Látkép a Kis-Dunai ártér partszakaszára	Temető és a Táti-sziget és környéke.	086/4	A partszakaszról szép kilátás nyílik a Kis-Dunára, az ártérre és a Táti-szigetre is, a gátról pedig a település irányába a nagy Dunáról kaphatunk megkapó látképet. A növényzet egyfelől természetszerű, füzes-nyaras fafajokból (Salix, Populus sp.) áll, helyenként zöld juharral (Acer negundo), illetve vélhetően telepített 1,5-2 m törzsátmérőjű idős nyár példányokból, melyek fasorszerű ültetési rendben magasodnak. A töltés felső részén kis mértékben temetői hulladék található.
2	Látkép a Dunára és árterére a Táti-szigetről	Táti-sziget. A településtől északra elhelyezkedő sziget.	086/4	A szigetről szép kilátás nyílik a nagy Dunára és a körülötte lévő élőhelyekre is.
3	Síremlék	A temető területén.	110/6	A temető kiemelt helyén álló fekete csiszolt gránit síremlék, műkő talapzaton, yukka kiültetéssel körülvéve, Molnár Ádám, Esztergom vármegye seborvosa, felesége, és gyermekei emlékére.
4	Feszület	A temető területén.	110/6	Fából készült kereszt, festett bádog korpusszal. A kereszt tövébe beton virágtartót és mécsestartót helyeztek el művirágokkal.
5	Idős thuja egyedek	A temető területén.	110/6	Két idős thuja faegyed az orosz hősök emlékműve mögött. Kettéágazó törzsük átmérője 1-1 méter.
6	Orosz hősök emlékműve	A temető területén.	110/6	A szovjet harcosok emlékére állított emlékmű, akik az emberiség szabadságáért haltak meg. Egy magasabb és mögötte lévő alacsonyabb műkő oszlopból álló emlékmű, melyet fém rúdkorláttal kerítettek körbe, melyen belül gyöngyvirág (Convallaria majalis) és bőrlevél (Bergenia sp.) kiültetés kapott helyet.
7	Német hősök emlékműve	A temető területén.	110/6	Két faoszlop, a baloldali kopjafát, a jobb oldali fejfát formál. A kopjafán magyarul, a fejfán németül olvashatjuk a feliratot: Német hősök emlékére 1945. Az oszlopok beton alapzaton állnak, műkő virágtartókkal és mécsestartóval. Az emlékmű mögött egy szép idős juharfa példány (Acer pseudoplatanus) áll.
8	Feszület	A temető területén.	110/6	Fém kereszt, bádog korpusszal. Kő lábazatának középső része még eredeti, az 1809-es évből való, az írás rajta olvashatatlan. Talpazatának záró része felújított, festett, vakolt műkő. A feszületet nyírt buxus (Buxus sempervirens) kiültetés veszi körül.
9	Nyárfa fasor temető mellett	A temető mellett, a 10. sz. főút mentén.	110/7	60-70 cm törzsátmérőjű olasz nyár (Populus nigra 'Italica') fagyedekből álló, helyenként hiányos fasor.
10	Látkép a mogyorósbányai Kő-hegy felé	A 10. sz. főútról, a temetőtől.	110/7	Tájkép a 10. sz. főútról, a kerékpárútról a vasúti sín felöl a mogyoróbányai Kő-hegyre.
11	Nyárfa fasor 10-es út mentén	A 10. sz. főút mentén.	07/17	60 cm törzsátmérőjű kanadai nyár (Populus x canadensis) faegyedekből álló, helyenként hiányos fasor.

12	Diófa fasor	A település nyugati végén, a 10. sz. főútról, a nyergesújfalui volt Vörös Csillag Tsz telephelyével szemben nyíló út mentén.	094	50-60 cm törzsátmérőjű közönséges dió (Juglans regia) faegyedekből álló fasor, melyben helyenként egy-két példány kiszáradtnak tűnik.
13	Mogyorósbányai patak medre	Mogyorósbányai-patak és annak partja.	019/1	A Mogyorósbányai-patak táti szakaszának egy része, melyben jelenleg nincs víz, de nádas és az azt kíséró növényzet borítja, a meder alja nedves. Szabályos mederfal és töltés kíséri.
13			023	
14	Mogyorósbányai úti feszület	Mogyorósbányai út és a Homoki dűlő kereszteződésénél.	2543	A kő lábazaton fém kereszt áll. Környezete ápolt.
15	Mogyorósbányai úti kápolna	Mogyorósbányai út és a Homoki dűlő kereszteződésénél.	2543	Téglalap alaprajzú kápolna, É-i homlokzata felett huszártoronnyal, D-i homlokzata felé kontyolt nyeregtetővel. Síkmennyezetes belső. Díszítőfestés: 19-20. század. Épült 1818-ban. A kápolna előtt akácos, a gyep nyírt, gyomos.
16	Mogyorósbányai út melletti nádas	A Homoki dűlőtől balra elterülő, a település déli, mogyorósbánya felé eső zártkerti (szőlős) területrésze határán, egy szántó közepén.	039/3	Mezőgazdasági területek közé beékelődő nádas, mint vizes élőhely egyedi természeti tájértéket képvisel.
17	Pincesor-részlet	Mogyorósbánya és Tát határában.	2249	A két szomszédos település határában található pincesor négy épülete hasonló stílust képvisel. Az első épület fala fehérre meszelt mészkő, mészkő lábazattal. Nyílászárói barnára festettek, teteje palatető. A második épület téglából készült, teteje cseréppel fedett, nyílászárói barnára festettek, falai fehérre vakoltak, szürkére festett vakolt lábazattal. Az ablakok fa zsalugáteresek. A harmadik épület 1895-ben készült, a második épülettel egyező kialakításban. A negyedik épület falai fehérre meszeltek, nyílászárói fából készültek, zöld színűre festettek, az ablakok zsalugáteresek. A tető cseréppel fedett.
17			2250/1	
17			2250/2	
17			2250/3	
18	Feszület	A Malom dűlő és a 10. sz. főút kereszteződésében.	1306/1	Csiszolt süttői mészkőből készült lábazaton álló kőkereszt, bádog korpusszal. A feszületet beton lábazatos, sárgára festett fémkerítés veszi körül. Az elkerített részen jezsámen (Philadelphus sp.) kiültetés található, a feszület mellett egy 1,5 méter törzsátmérőjű kocsánytalan tölgy (Quercus petraea) áll.
19	Vizes élőhely	A sportpálya és az Únyi-patak közti terület.	077/44	A vizes élőhely mély fekvésű részein fűz (Salix sp.), nyár (Populus sp.) illetve nádas található, a magasabb térszíneken aranyvessző (Solidago canadensis) és fekete bodza (Sambucus nigra) is megjelenik.
19			077/15	

20	Únyi-patak és kísérő növényzete	Únyi-patak Tát közigazgatási területén található, 10. sz. főúttól északra eső szakasza.	078/2	Az Únyi-patak mentén húzódó jellemzően fűz- (Salix), nyár (Populus) fajokból álló fasor. A fák többsége középkorú. A fák alatt hazai cserjék is előfordulnak, leginkább gyepűrózsa (Rosa canina agg.), fekete bodza (Sambucus nigra).
21	Mindenszentek Plébánia	János Lovagok tere 1.	38	Középkori eredetű, egyhajós, Szent György tiszteletére emelt római katolikus templom. A homlokzaton falfülkékben található, 2000-ben állíttatott Szent Istvánról és Boldog Gizelláról készült szobrok állnak. A templom oldalán a keresztút stációi szintén falfülkékben található szobrokból állnak.
22	Feszület	János Lovagok tere 1.	38	A Mindszentek Plébánia előtt álló kereszt, fém korpusszal. A tardosi mészkőből készült talapzaton álló felirat szerint Mészáros János és neje, Cziczmann Teréz emeltette.
23	Régi sírkövek a templom mellett	János Lovagok tere 1.	38	A Mindszentek Plébánia előtt álló sírkövek Tát első sírkertjének emlékére állnak. A három sírkő vélhetően tardosi mészkőből készült.
24	Mária szobor Jézussal	János Lovagok tere 1.	38	A Mindszentek Plébánia előtt álló szobor Máriát ábrázolja Jézussal. A talapzat és a szobor maga is műkőből készült, a fölé emelt tető kovácsoltvas.
25	I. világháborús emlékmű	János Lovagok tere 1.	38	A Mindszentek Plébánia mellett elhelyezett emlékmű az I. világháborúban elesettek emlékére.
26	Szökőkút	Az I. világháborús emlékmű mellett.	1037	Az I. világháborús emlékmű mellett, fehér mészkőből kialakított szökőkút. Körülötte viakolor burkolat és padok találhatók.
27	Gólyafészek	Ady Endre utca közterületén a 166 hrsz alatt található ingatlan magasságában.	174	Fehér gólya (Ciconia ciconia) fészke egy fészekmagasítóval ellátott villanypóznán.
28	Emléktábla	Fő út 79.	189	Emléktábla Molnár János esztergomi prelátus kanonok emlékére, aki ebben a házban született.
29	Emléktábla	Fő út 79.	189	Emléktábla a Duna vízállásának magasságáról, mely 1838. március 12-én elérte a táblán jelölt szintet.
30	Táti Istar pár szobor	Csordás Csaba sétány.	110/11	Szervátiusz Tibor által készített fehér mészkő szobor, mely a mezopotámiai sumér mitológiai és jelképrendszerre utalva ábrázol egy férfit, a pásztorkirályt - Dumuzit - és egy nőt - Istar-Isztert.
31	Csordás Csaba emléktábla	Csordás Csaba sétány.	110/11	Csordás Csaba okleveles közlekedési mérnök számára állított emléktábla, a róla elnevezett sétány táblájával. Alacsony, faragott mészkő-tömb, rajta az emléktábla és a sétány táblája.
32	Emléktábla	Csordás Csaba sétány.	110/11	10. sz. főút Tát elkerülő szakaszát és a dunai árvízvédelmi fővédvonalat jelölő emléktábla.
33	Emlékmű	Csordás Csaba sétány.	110/11	A magyar műszaki alkotókészség, nemes, töretlen versenyszellem tiszteletére állított emlékmű, mely egy kilométerkövet ábrázoló oszlopból, két kilométerkőből és kilenc kicsi kőtömbből áll.
34	Nepomuki Szt. János szobor	Felszabadulás út, a Duna partján.	104/3	A temető előtt, az út szélén, füves területen áll a szobor. A talapzata felújított. Kovácsoltvas lábakon álló hajlított esővédő alatt, festett szoboralak. Talapzata négyzethasáb alakú homokkő, lépcsőzetes párkánnyal.
35	Zsilip	Felszabadulás út, a Duna partján.	110/3	Modern kialakítású zsilip és vízmérce.

36	Képfülke	Temető bejáratánál.	110/6	Téglából, terméskőből készült imafülke, lapostetején kereszttel. Előtetejét két, sárgára festett oszlop tartja. Feszületet, szentképeket, gyertyákat helyeztek el benne.
37	II. világháborús emlékmű	A 10. sz. főút és a Május 1. út kereszteződésében lévő közterületen.	1084	A II. világháború elesetteinek emlékére állított emlékmű, tetején fémből készült haranglábat ábrázolva.
38	Magtár	A Május 1. utca mentén.	2	téglalap alaprajzú, négyszintes, cseréppel fedett nyeregtetős, téglából készült épület. Jelenleg teljesen körbeépítették.
39	Emlékmű	A 10. sz. főútról nyíló János lovagok tere mellett haladó út mentén.	083/6	A meggyilkolt magzatok emlékére állított, kőből és összehegesztett fémcsövekből készült emlékmű. A fémcsövek több szögben is keresztet formáznak.
40	Napóra	Móricz Zsigmond utca.	40	A kultúrház előtti téren lévő analemmatikus napóra. Szíjártó Lajos amatőrcsillagász készítette Ponori Thewrewk Aurél szerkesztése alapján.
41	Idős tölgyfa	A Malom dűlő és a 10. sz. főút kereszteződésében.	1306/1	Nagy kocsánytalan tölgy (Quercus petrea), kb. 150 cm törzsátmérővel. Egyészséges, szép, terebélyes fa.

Illetékes természetvédelmi hatóság: Észak-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség.

(23)

(24)

(32)

(36)

Táton az egyedi tájértékek közt nemcsak természeti, táji, de művi, épített elemet is találunk.

(27)

Ady E. utcai gólyafészek nyár elején – és nyár végén 2017-ben

(35)

Helyi természetvédelemmel érintett területek:

1. Táti szigetek
2. Únyi patak menti vizes élőhely
3. Depo-i Duna-part

(3) Depo-i Duna-part

4

Eltérő karakterű területek lehatárolása

TÁT VÁROS TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

eltérő karakterű területek lehatárolása

M = 1 : 25 000

Készítette: Lux Éva állami alapadatok felhasználásával

Történeti településközpont (Ófalu)

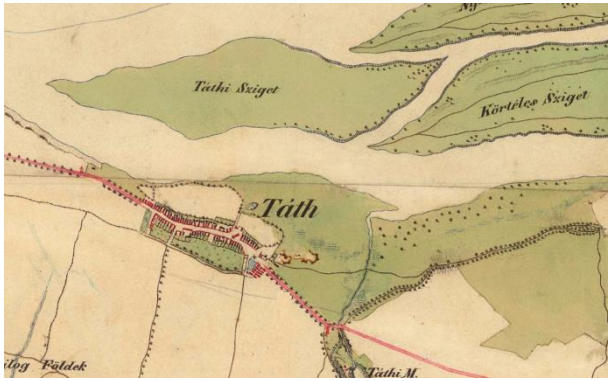

Katonai felmérés alapján készült térképek, első 1763-1787 *második 1806-1869* *harmadik 1869-1887*

Tát történeti településközpontjához az eredeti településmaghoz tartozó, a helyi építészeti örökség részét képező Fő út térfalait alkotó, a hagyományos településképet még helyenként őrző részt soroltuk. A korábbi egyutcás település a katonai térképen is jól kivehetően az Árpád u. vonalában végződő kertvégekben és a templom környékén fejlődött. Ide tartoznak még a II. vh. háború után épült részek, amelyek az új gáton futó 117. számú főközlekedési úttól az Esztergomi út Fő útba csatlakozó és a vasút által határolt területeket foglalja magába.

Ezeken a területeken megtalálhatók még a régi sváb paraszti kultúrában gyökerező hosszúházas, szalagtelkes részek, melyek egészen a Dunáig kinyúló kertvégeikkel, beforduló melléképületeikkel adták meg annak térfalát. A még megmaradt régi épületek között a falusi építészet tornácos kialakítású emlékei, és az egyszerű oromfalas, nyeregtetős, kontyolt tetős falusi parasztházak is fellelhetők. Szépen felújított példája a Fő út 34. „Faluház” Helytörténeti Kiállítás. Itt a hagyományos tömegformálás mellett az anyag- és színhasználat, homlokzatképzés is jó példa népi építészetünk megőrzésére. Az Árpád utcában és a Fő úton is megmaradt még egy-két úgynevezett fülesház, melyek korábban faoszlop-tornácosak voltak.

A terület magában foglalja az egykori „településközpontot” a Római Katolikus Templommal, az általános iskola épületével (János lovagok tere), az óvoda, a posta **intézményeit**, a játszóteret, a helyi **vendéglátás, és kereskedelem** épületeit, de ezeket külön településképi karakterbe soroltuk.

A beépítési mód ezeken a területeken a hagyományos hosszútelkes örökségből fakadóan jellemzően oldalhatáros. Az utcára merőleges gerincű házak mellett itt is nyomot hagytak a XX. század 50-es, 60-as éveinek „kocka házas”, majd később „nagyházas” építészeti irányzatai, melyek nagyságuk miatt – keskeny telekre szélesebb ház épült – már összeértek, és „zártsorúsodtak”. Ehhez igazodtak a tetőformák, melyek utcával párhuzamos gerincűek, sátor és manzárd formában is megjelentek. Természetes, hogy a XXI. században már nem tradicionális, falusi házakban kívánnak élni a családok, ezért a történeti településrészen elsődleges cél a hagyományos Tátra jellemző utcakép, a megmaradt beépítési és telek struktúra megőrzése.

A tervezés legfontosabb feladata az illeszkedés a meglévő méret-, és tömegarányokhoz a mai kor igényeivel összeegyeztetve. A településrész megújítása a meglévő, örökölt épület állomány felújításával, korszerű tovább gondolásával, és olyan új épületek, beruházások támogatásával történhet, mely a táji környezet által megkívánt ökoszemléletűséget sem nélkülözi.

Zola lakótelep

Tát-Kertváros tervszerű építése során a mai szóhasználtban kertvárosi miliőhöz nem igazodó 4 db többlakásos társasház épült az akkori község dél-nyugati részén. Három lépcsőházas, háromemeletes már városias, lakótelep hangulatú épületeket csempésztek a szocialista várostervezők a településbe. A tömbházakra jellemzően úgynevezett úszótelken helyezkedik el a négy épület. A lakásokhoz a - Halomka liget utca túl oldalán - két sorban elhelyezkedő garázssor épült.
Eredetileg még a déli oldalról zöld, mezőgazdasági területekkel határolt „lakótelepet" a bányászat megszűnését követően körbe építették kertes családi házakkal.
Az a társasházi életforma, amit ezek a lakótelepi lakások biztosítanak lakóiknak nem tudott igazán beilleszkedni a község életvitelébe. Még a 4-es bányászlakásokhoz (amik szintén társasháznak számítnak) is tartozott saját használatú kert, amit a lakók művelhettek, használhattak, nem beszélve a település többi részéről, ahol kertes házak épültek. Itt ellenben a lakótelepeknél megszokott közös zöldfelület veszi körül a házakat.
A Zola telep hőtechnikai, gépészeti, stb. korszerűsítése, felújítása, a zöldterületben közösségi kert/kertek kialakítása segítheti a lakóépületek integrálódását a kertvárosi életformához, miliőhöz. Településképi szempontból a garázssor megújítása is szükséges.

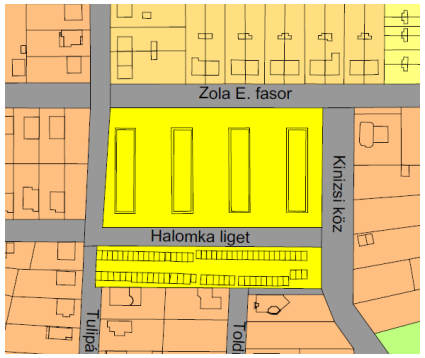

„4-es bányászlakások”

Tát-Kertvárosban épült, az utcával párhuzamosan, illetve arra merőlegesen eredetileg szabadonállóan elhelyezett négy lakást tartalmazó, kétszintes, magastetős, volt bányászlakások karaktere. Az épületeket kertek veszik körbe, melyhez a középső-hátsó telekrészen kis melléképületek tartoznak. Az épületek magassága már a kisvárosi lakóépületek szintjét csempészi a településre. Ezek az épületek Tát korábbi kertes-falusias és a későbbi kisvárosi életformájába is tudtak integrálódni az által, hogy a lakóknak kialakult a maguk kis intim lak- és kertrésze, mely társasházi életközösséggel párosult.

A házak magastetős megjelenése is inkább illeszkedik a kis- és kertvárosi miliőhöz.

Az egykor korszerűnek, komfortosnak számító épület állomány mai kor igényei szerinti felújítása, korszerűsítése időszerű. Az emeleti lakások tetőtér felé történő bővítése elképzelhető.

„Ikres bányászlakások”

Tát-Kertváros területén az 1956-ban tervszerűen beindult építkezések folyamán a 4-es bányászlakások mellett túlnyomórészt komfortos, ikres, egyforma bányászlakások épültek a körútszerű utcák mentén, illetve az azokból nyíló utcákban, zsákutcákban. Az egy-egy kb. 60-65 m^2 lakást tartalmazó ikresen összeépült házakhoz önálló telek és a kert végében egy kisméretű (10-15 m^2) melléképítmény tartozott.
Ezek a még többnyire négyzetes, alaprajzában tükrözött házak önálló 650-750 m^2-es teleken álltak, annak kb. 10 %-át elfoglalva. A magastetős épületek tetőszerkezete összeépítve készült így az utcáról nézve is megjelenésükben egységes látványt mutattak.
Az idők folyamán ezek a lakások nem csak korszerűtlenné váltak, hanem alaprajzukban kicsinek is bizonyultak. A lakók a saját igényeik szerint kezdték el a lakások alaprajzát bővíteni hol hátra a kert, vagy az oldalkert, illetve az előkert felé. Az épületállomány megújulása, korszerűsítése megkezdődött.
A ma még mindig kis alapterületű lakások bővítésére a szabályozási terv lehetőséget ad a telkek 30 %-os beépíthetőségének biztosításával. A lakások felfelé történő bővítése településképi szempontból kritikusabb megoldás eredményezne, hiszen két más-más tulajdonban lévő lakásnál az egységes építészeti megjelenés érdekében együtt, és egyformán történő kialakítás elérése, nagyon nehéz.

Sorházas terület

Az Alkotmány utcában a 1980-as években épültek zártsorúan csatlakozó, magastetős sorházak. A lakásokat hasonló elrendezésben, és kivitelben, földszint + tetőtér beépítéssel kezdték el kialakítani. A téglából épült házakon az utcával párhuzamos gerincű, nyeregtetősen kialakított tetőket cseréppel fedték. Egyaránt egységes utcaképet húzott a homlokzatok és a tetők vonala, az épületek rajzolata. Táton sorházasan épült lakások még a Táti Depo területen találhatók, de azok sem komfortosságban, sem pedig minőségben nem hasonlíthatók az Alkotmány utcai házakhoz. *(A képen: 1987 a Kultúrház építése háttérben a Polgármesteri Hivatal épülete és a sorházak)*

Családi házas, kertvárosi területek

Nem szerettük volna Tát településképi szempontból történő eltérő karakterű területeinek tovább aprózást, ezért ebbe a karakterbe a vegyes építészeti megjelenésű, de alapvetően családi házas, kertvárosias területeit soroltuk. Így Tát-Újtelep nagyrészét, illetve Tát-Kertváros azon részeit, ahol önálló családi házas beépítéseket találunk.

A beépítési mód Újtelepen és Kertvárosban is jellemzően oldalhatáron álló. Az ehhez a karakterhez sorolt új lakóterületeknek kijelölt részeken is a Tátra jellemző oldalhatáros beépítési mód az előírás és a követendő.

Építészeti megjelenésében Tát-Újtelep 1950-es, 60-as években épült részei egységes a korra jellemző négyzetes alaprajzú, sátor, és manzárdtetős házakkal beépült utcákkal behálózott. Itt az utcafrontra - előkert nélküli - oldalhatáros beépítés a jellemző. Az 1970-es, 80-as, 90-es években az épületek már kissé ezek fölé emelkedő „nagy családi házakká" bővültek a tetőterek beépítésével. Így az utcaképben helyenként az utcára merőleges, és párhuzamos gerincű, nyeregtetős házak is megjelentek. Napjainkban is folyamatos a meglévő épületállomány új igények szerinti átalakulása (tetőterek hasznosítása, bővítések, energetikai és egyéb korszerűsítések, felújítások, …). Tát-Újtelep észak-keleti részen, közvetlenül az iparterület szomszédságában új építésű lakóházakkal találkozunk, melyek megjelenésükben már az elmúlt évtizedek építészeti divatirányzatait hordozzák magukon. A beépítés az oldalhatáros elrendezést követi, de itt nem közvetlenül az utcafrontra, hanem egy előkertnyivel hátrébb tolt családi házakkal. Így az utcaképbe dominánssá váltak a kerítések, míg Újtelep többi részén csak a házak utcai homlokzatai közt, mintegy összekötő elemként jelennek meg.

Kertváros új lakóterületi fejlesztésre kijelölt telkein – a Rózsa és a Rét utcáktól délre - is részben ezek a telepítési módok, stílus jegyek, illetve a mai mediterránnak gondolt, alacsonyhajlású tetővel fedett, többnyire földszintes, vagy tetőtér beépítésű épületek épülnek.

Táti „Depo”

Táti Depo a 10-es főút felöl

Táti Depo részlet a Dunai oldal felöl

Tát keleti határán, Nyergesújfalu felé, a 10-es főút és a nagy Duna közötti terület Duna felöli részén található a Táti „Depo”. Cselédek, bányászok lakási voltak ezek a földszintes, magastetős, ikres és sorházas elrendezésű épületek. Az épületek sorát egy kétszintes, a vasúti épületek megjelenését időző lakóház zárja.
A „Depo” elnevezés a későbbi kavics kitermeléshez, és annak deponálásához fűződik.
A szegényes életmódhoz rendkívül kis alaprajzú épületek épültek. Az épületekhez az általuk elfoglalt területen kívül közvetlenül, nem tartozik telek, vagy csak nagyon kicsi. A telkek kertjét gyakorlatilag az előkert képezi. Az út túloldalán találhatok az egyes épületegységekhez tartozó udvarok, melléképületek.
A házak ma is lakásként funkcionálnak. Állapotuk kevés kivételtől eltekintve nagyon leromlott, szlömösödött.
Az épületállomány megújításával, a homokos, kavicsos Duna part nyújtotta táji, természeti környezet lehetőségeit kihasználva ez a terület akár Tát egy vonzó, turisztikai szempontból is frekventált, üdülő és rekreációs része lehetne. Így a területre, illetve annak rekultiválására, megújítására külön koncepció készítése javasolt.
A terület mellett sajnos ipari épület, tevékenység is megjelent. Ezen tevékenységek bővítése, illetve újabb bármilyen ipari jellegű beruházás a területen településképi szempontból nem javasolt.

Intézményi területek

Tát történeti településrészén jelentősebb intézmény a római katolikus templom, és a mellette lévő iskola, valamint a Fő út, Május 1. utca sarkán található óvoda.
A település intézményi fejlesztése szintén az 1950-es évekre nyúlik vissza, amikor Tát-Kertváros bányászlakásaihoz, illetve a tudatosan és tervezetten felbővített lakosságszámhoz tartózó intézmények is felépültek. Így Kertváros szívében találjuk a Polgármesteri Hivatal, a Kultúrház épületeit, általános iskolát, óvodát, orvosi rendelőt, gyógyszertárat is. A vasút és a Kertvárosi lakóterületek között húzódó zöldterületen épült meg az alaprajzában és építészeti megjelenésében is különleges Szent György Otthon - Szent János Ispotály elnevezésű idősotthon.
Ezek az épületek a kis városokra jellemző magasságú és tömegű intézményi épületek paramétereivel épültek, magastetős kialakítással.

Szent György Otthon – Szent János Ispotály

Kultúrház - Jäger Kinga 5. osztályos tanuló rajza

Kereskedelmi, szolgáltató területek

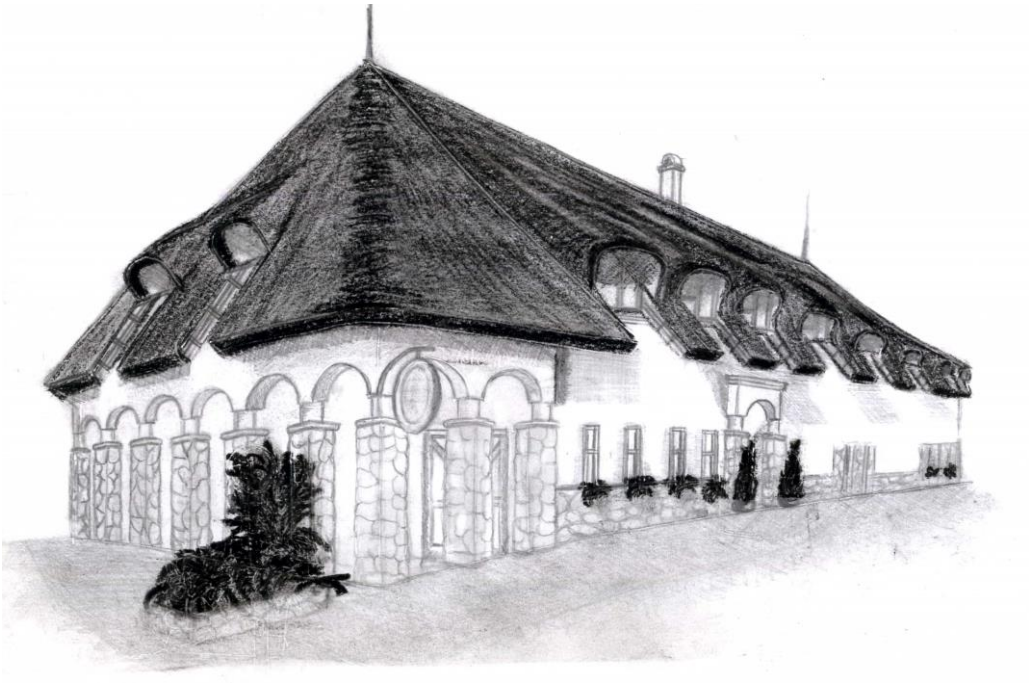

Halászcsárda - Ambrus Réka 5. osztályos tanuló rajza

A jelentős forgalmat bonyolító régi 10-es út, ma Fő út és a Bécsi út mentén található kereskedelmi, szolgáltató és gazdasági épületek területei. Megjelenésűkben vegyes épületek ezek, ahol a kisebb sorház szerűen sorakozók mellett a csarnokszerű építmények is megjelentek. Építészetileg mégis inkább a hagyományos tömegformálás a jellemző rájuk. A Bécsi út melletti üzletsor, akár egy kertváros sorházas családi házai is lehetnének a maguk nyeregtetős, földszint és tetőtér beépítéses megjelenésével. Ezt a sort töri meg a nagy bevásárló csarnok (CBA) és a benzinkút, majd fordul lakó övezetbe. Az Esztergomi út beérkezésénél kereskedelmi és szolgáltató épületek találhatók, amelyek már léptékűkben a táti iparterület épületeihez mérhetők. Ezekhez hasonló épület típusok jelennek meg Nyergesújfalu felé a temető mögötti, 10-es főútról nyíló területeken.

A történeti településrészen visszatérnek a kisebb kisvárosias, falusiasabb tömegű kereskedelmi, szolgáltató épületek (posta, bolt, cukrászda), amelyek a családi ház léptéket csak kissé, vagy egyáltalán nem meghaladó méretűek. Ezen a részen a szabályozási terv szerinti „településközponti vegyes” területfelhasználású területen keverednek a lakó és a kereskedelmi szolgáltató funkciók. Sok esetben a ház földszintjén, vagy első traktusában üzletet, vállalkozást, szolgáltatást nyújtó helyiségeket, míg az emeleten, tetőtérben, vagy a hátsó udvari részen lakóhelyiségeket találunk.

A Bécsi út mellett szinte családi háznak tűnő kereskedelmi, szolgáltató épületek az Ifjúság utca felől.

Ipar területek

Táton az ipari területek jellemzője, hogy nem a nagy ipari parkokban megszokott ipari tevékenységeknek adnak helyet, hanem inkább gazdasági, szolgáltató jellegűek, kevésbé zavaró hatásúak, mely jelleg fenntartása továbbra is javasolt. Tát-Újltelep észak-keleti, esztergomi határán található az ipar terület, melynek egyrésze már beépült, más része még nem, de a szabályozási terv gazdasági, ipari övezetbe sorolta. Nagyobb kiterjedésű ipari kategóriába sorolt terület még az Únyi-patak és a tokodi út közötti területen (hajdani malmok helyén) található volt malomüzem, telephelyszerű beépítéssel. Nyergesújfalui út mellett, a Táti „Depo" terület szomszédságában találunk még pontszerűen elhelyezkedő gazdasági, ipari tevékenységet folytató csarnokot. Itt az ipari tevékenység bővítése, illetve újabb bármilyen ipari, gazdasági jellegű beruházás településképi szempontból nem javasolt!

Az iparterületeken az oldalhatáros beépítési mód a jellemző. Az ipari parkokhoz képest itt kisebb területű telkeken helyezkednek el a „csarnokszerű" épületek. Ez a kisebb lépték ad lehetőséget arra, hogy a csarnokok a régi gazdasági épületek (istállók, színek) tömegarányait hozzák vissza: a hosszanti elrendezést, a nyeregtetős lefedést, a nagy ipari csarnokokhoz képest alacsonyabb magasságot.
Jelenleg az Esztergomból érkezőket a még be nem épített területeken hullámzó búzatáblák mögött, a Gete és a Hegyeskő látképe előtt húzódó nyeregtetős csarnoksor térfala fogadja.
A terület későbbi fejlesztése, beépülése során törekedni kell a meglévő kisléptékű ipari épületekhez történő igazodásra. A beépítésre szánt terület határán javasolt fasorral történő zárás, mely segíti a terület páratlan táji környezetbe simulását.
Mivel az iparterület közvetlen szomszédságában már lakóházak, lakóterület van az itt húzódó utcák (Lehár F. u, Babits M u., Madách I. u.) fásításával, a kis járműforgalom fenntartásával, az esetleges zavaró hatások csökkentése mellett a lakók komfort érzete növelhető.

Városi zöldterületek

„Állandóan növényzettel fedett közterület (közpark, közkert), amely a település klimatikus viszonyainak megőrzését, javítását, ökológiai rendszerének védelmét, a pihenést és testedzést szolgálja.” A jellemzően egybefüggő, viszonylag nagy kiterjedésű városi zöldterületek rekreációs, szabadidős, sport, és kulturális programok és funkciók helye.

A városi jelentőségű zöldfelületek településképi szempontból is meghatározó, elszórtan vagy helyenként összefüggő rendszert alkotva elhelyezkedő egységek, melyek további hálózatos kialakítására, az egyes elemek zöldfelületi összekapcsolására kell törekedni.

Táton a háromszintes növényállománnyal rendelkező (gyep, cserje szint, fás növényállománnyal, pl.: vasút – Deák F. utca, Gorkij fasor közti terület) mellett a gyepes nagykiterjedésű zöldfelületek (Buschek sétány a víztorony környéke) is megtalálhatók. A települési élet ezeket jól átjárható, arra alkalmas ösvényekkel, útvonalakkal tűzdelte, melyek jól vezetik az erre látogatót. Ezek összekapcsolása és tovább fejlesztése a komfortosabbá teheti a városi életet. A zöldfelületeknek jellegzetessége az is, hogy átlátható, ligetes növénytelepítésűek, így szerkezetük biztosítja a használhatóságot. Nyílt terek és facsoportok váltakoznak egy egységen belül, napos és árnyékos helyszíneket is kialakítva. Lényeges, hogy a pihenést és az aktív időtöltést kiszolgáló szabadtéri építészeti elemek jól használhatóak legyenek, több korosztály szabadidő eltöltési szokásait szolgálják és biztosítsák az eltérő használatok elkülönítését (pl. játszóterek, futópályák, stb.). Ezeken a területeken a felsorolt funkciókhoz tartozó építmények, szabadtéri építészeti elemek helyezhetők el, az országos előírásoknak megfelelően minél kisebb beépítettséggel.

A temető a táti szigetek nyújtotta táji környezetbe ágyazva került kialakításra. Több jelentős védett táji értéket találhatunk a területén. A temető esetén a kegyeleti funkció betartása és kertészeti elemekkel történő hangsúlyozása a cél.

A Bajnai út és a Gorkij fasor közti zöldterület

A Víztorony környezete a nagy réttel

„Zártkertes”- présházas területek

A „zártkertes”-présházas karakterű területhez tartozik a Tokodi Borúthoz szorosan kapcsolódó Tát, Mogyorósbánya, Tokod határán található pincék és présházak csoportja. A településtől délre húzódó nadrágszíj telkekből álló volt zártkerti rész, melyeken a tulajdonosok ma is a „haszon-, és konyhakerteket” , gyümölcsösöket gondoznak.
A három szomszédos település határában található pincesor négy-öt épülete hasonló stílust és egyedi táji értéket képviselnek. **Javasolt helyi építészeti örökségként történő levédésük.** Építészeti megjelenésűkben a hagyományos présházas épületek szépen helyreállított példái.

Az itt található épületeknél célszerű a még meglévő, és megmaradt eredeti arányok megőrzése. Bővítésük nem javasolt.

Táti pincesor

Zöldterületek

Azok a természetközeli területek, melynek egy része Tát esetében természetvédelmi oltalom alatt áll (lásd: 3. fejezet Örökségünk, értékeink - Természeti értékek). Ezeken a területeken épületek elhelyezése nem javasolt.

Beépítésre nem szánt területek

Tát esetén ebbe a települési karakterbe soroltuk a belterületet övező termőföldeket, mezőgazdasági területeket. A beépítésre nem szánt területek lehatárolásának elnevezése nem a településrendezési eszközök szokásos elnevezését kívánja ide citálni, hanem a szó-szoros értelmében azokat a területeket akarja takarni, ahol elsődlegesen a természet, a mezők, és az ember alkotta táji környezet, szántók, gyümölcsösök, szőlők uralják a településképet, melyet építészeti alkotás egyáltalán nem szakít meg. Ezeken a területeken épületek elhelyezése nem javasolt.

Ajánlások, építészeti útmutató 5

Mitől szép egy ház?

Az esztétika a szépséggel foglalkozó filozófiai ág, de melléknévként az 'esztétikus' kifejezést olyan dolgokra használjuk, amelyek eleven, élénk, felpezsdítő hatást váltanak ki belőlünk. Az esztétikai szempontok alkalmazása az építészetben nagyon összetett kérdés, attól függően, hogy a külsőség szempontjai hogyan érvényesülnek a kialakított térbeli formatervezésben: az emberi tényezők mellett az anyagszerűség, az arányok, a színek, a finomság, a fény és árnyék kölcsönhatása, és a harmónia. Ha az Építtető és a Tervező közösen megtalálta ezek közt az egyensúlyt, akkor nagy valószínűséggel szép ház épül.

Ebben a fejezetben vizsgált szempontok mindegyikénél az elsődleges szabály, hogy új épületek építése esetén **illeszkedjünk** a meglévő környezethez. Az illeszkedés az egyik legnehezebb tervezési feladat, de a legkönnyebb is lehet, ha a környezet megfelelő esztétikai alapot képez az igazodáshoz. Ehhez a Tervezőnek tüzetesen kell ismerni a helyet, ahová tervez és tisztában kell lennie annak előnyös és előnytelen adottságaival.
A jó példák előtérbe helyezésével kívánunk ebben a fejezetben segítséget nyújtani az illeszkedéshez. Remélhetőleg a megfelelő rálátásban, és eligazodásban hasznos útmutatóval tudunk szolgálni.

Jelmagyarázat a fejezetben használt jelölésekhez:

JAVASOLT VÁLTOZAT

NEM JAVASOLT VÁLTOZAT

Történeti településközpont (Ófalu)

Telepítés

Tát szinte egész területén az oldalhatáron álló beépítési mód a jellemző. A történeti településrészen, a hagyományos hosszútelkes örökségből fakadó jellemzően oldalhatáros, utcára merőleges gerincű házak mellett megjelentek a XX. század 50-es, 60-as éveinek „kocka házas”, majd később „nagyházas” építészeti irányai, melyek nagyságuk miatt – keskeny telekre szélesebb ház épült – már összeértek és „zártsorúsodtak”. Alapvetően az alacsonyabb, 1-2 lakóegységes, családi házas beépítés a jellemző. A magas, társas, többlakásos beépítés nem illeszkedik Tát történeti településközpontjának településképébe.
Természetes, hogy a XXI. században már nem tradicionális, falusi házakban kívánnak élni a családok, ezért a történeti településrészen elsődleges cél a hagyományos Tátra jellemző utcakép, a megmaradt beépítési és telek struktúra megőrzése. Zártsorú beépítés esetén a meglévő nagymértékben hátra húzott telepítésű, és a foghíjak zárása (akár kulissza fallal, kerítéssel) javasolt.
Az indokolatlanul nagymértékben hátrahúzott családi ház építése nem javasolt, az megtöri az utca ritmusát. A tervezés során kövessük a kialakult beépítési vonalat.

zártsorú beépítés esetén

oldalhatáron álló beépítés esetén

Terepalakítás

Tát a Duna hordalék lerakása által létrehozott **sík** területen helyezkedik el, így az építési beruházások során a tereprendezés, földmozgatás igénye kicsi.

Magasság

Tát történeti településrészén a földszintes, alacsony házak - melyek magassága közel azonos - sorát megszakítva megjelentek a tetőtér beépítéssel, és néhol emelttel növelt épületek. Alapvetően az alacsonyabb, családi házas beépítés a jellemző. A magas, társas, többlakásos beépítési forma nem illeszkedik Tát történeti településközpontjának településképébe.
Felfelé történő bővítésnél is csak kismértékű emelés javasolt, hogy az eredeti arányok kevésbé sérüljenek. Az utcafronton törekedjünk a meglévő magasság megtartására, az épület emelését a hátsó traktusba tervezzük.
Vigyázat egy szélesebb épület arányaiban magasabb formát igényel! A túl magas (emeletes) házak nem illeszkednek Tát történeti településrészének hagyományos utcaképéhez.

Magasság növelése a hátsó épülettraktusban.

Tetőhajlásszög, tetőforma

A településrészen lévő családi házak tetőformája változatos. Egyrészt a hagyományos falusi beépítési módnak megfelelő, a hosszúházak sajátos elrendezéséből adódó, telekhatárról induló (előkert nélküli), utcára merőleges elrendezésű és tetőgerincű épületek. Ezeknél a régi épületeknél, mint a „faluháznál” az oromfalas nyeregtetős, kontyolt, és az úgynevezett füles, utcafronton kontyolt nyeregtetős lefedés a jellemző. Mindamellett a XX. századi építészeti irányzatoknak megfelelően az utcaképben megjelentek a manzárd-, és sátortetős lefedések is. A Fő út zártsorusodása során pedig az utcával párhuzamos gerincű tetőforma.
A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint környezetüknek.

Kerüljük a tördelt tetőformájú épület kialakítást. Azonos tetőformák alkalmazásakor egységes, nyugodt utcakép jön létre.
Az új házak építésénél a tetőhajlásszögét a szomszédok figyelembe vételével kell megállapítani.
A 40° körüli tetőhajlásszög az elfogadható. A túl alacsony és túl magastetőhajlásszög (max. 45°) nem illeszkedik Tát történeti településrészének utcaképébe.

Színek, homlokzatképzés, anyaghasználat

Az oromfalas, nyeregtetős hagyományos, népi építészet lakóházainál jellemző az úgynevezett „tükrös” tagolás, amikor a homlokzatot vakolatkerettel osztották meg. A keretezés sima felülete kiemelkedett a rücskös felületű „tükör” részből. Ezt néha az ablakok keretezésével is hangsúlyozták. A két felület időnként nem csak homlokzatképzésben kapott eltérő struktúrát, hanem eltérő színek alkalmazásában is. Az oromfalak lekontyolásával ezek a tükrök eltűntek és a konty alatti díszesebb párkányzat jelent meg. A sima egyszínű homlokzatot kisebb vakolatdíszek szakították meg.

Egyedivé teszi a település régi házait a még ma is ok helyen látható hosszúépületek szomszéd felé eső ereszaljának nyersen maradó tégla-párkányzatos kirakása.
A történeti településrészén a vakolt, színezett felületképzés az általános. A színek használata változatos, mégis megfigyelhető egy visszafogott illeszkedés, hasonló anyag- és színhasználat. A falfelületek esetén az egészen halvány árnyalatoktól (fehér) kezdve találkozhatunk a sötét terracota (vörös) színekig. A nyílászárók színei pedig ezekkel harmonizáló zöld és barna színű.
A tetők cseréppel voltak fedve, egészen addig, míg a környék azbesztcement gyárának pala terméke nem kezdett el divatba jönni.

Példák homlokzatképzésre, és anyaghasználatra:

égetett agyag - cserép tetőfedések *vakolt, festett homlokzat* *természetes kő fal* *(Természetes anyagok)*

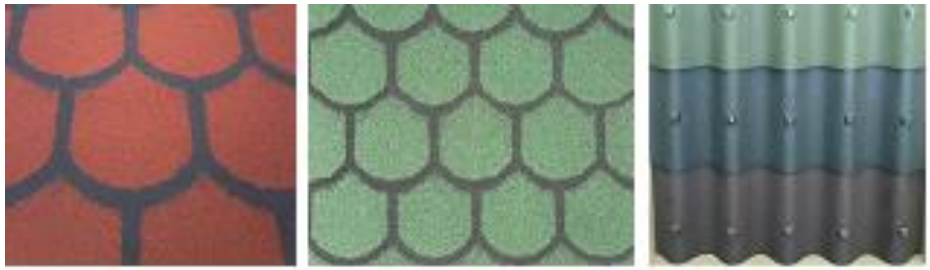

pikkelyes rajzolatú, színes bitumenes zsindely és műanyaglemez fedések

Tát történeti településközponti részén alapvetően a természetes anyagok használata javasolt.
Nem elfogadható a feltűnő és a rikító, kirívó színhasználat, a rikító színű fém-, és műanyag lemezfedések és burkolatok. Egy épületen belül az adott utcaképbe illeszkedő, de egymással harmonizáló színek használata javasolt.

Színhasználat:

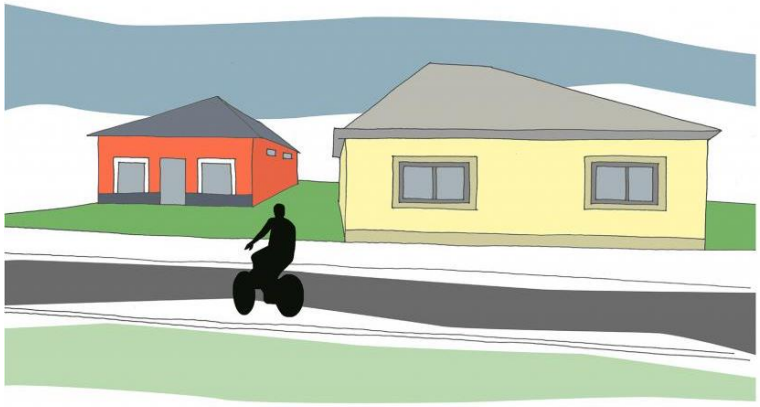

Tornácok

A népi építészet egyik könnyen felismerhető, jellegzetes eleme az oldalsó oszlopos tornác, amely egy „külső-belső” átmeneti tér. Nyáron árnyékoló hatásuk miatt a csatlakozó terekben elősegítik az épület kedvező klimatikus viszonyait, a lakásbelső hőérzetét javítják. Télen az alacsonyan sütő napot beengedve felmelegíti a mögöttes tereket. Tátra az utcáról míves ajtóval nyíló faoszlopsoros tornácú ház volt jellemző. Sajnos ma már nem nagyon találkozunk vele csak egy-két helyen. Az ilyen típusú régi házaknál a tornácok többnyire a lakásbővítésekkel beépültek, vagy csak egyszerűen elbontódtak. Ma már az oszlopok építettek, a ház homlokzatával azonos anyaghasználattal.

régi faoszlopos

új faoszlopos,

új az épület anyagával és színével azonos tornác

Új épület tornácos kialakításával és újszerű átgondolásával tovább vihetjük e hagyományt otthonunkba.

Ajtók, kapuk, ablakok

Ajtók: Hagyományosan az ajtókat nagy gondossággal, és asztalos szakértelemmel készítették. Az ajtó az ablakok mellett összeköti a belvilágot az utca „külvilágával”. Egyszerre fogadó és biztonsági szerepe is van. Táton a régi házak tornácára nyíló íves záródású, bevilágítós, fából készült bejáratokat figyelhetünk meg.

Hagyományos tornácra nyíló ajtók

Kapuk: Ugyan ez a gondos asztalos munka figyelhető meg a zártsorú házak régi kocsi behajtós kapui esetében is. Kettényíló nagy szélességű, és magasságú kapuk külön személy bejárattal rendelkeztek.

régebbi típusú kapuk

igényes asztalos munkával készült újabb kori kapuk

A fa mellett megjelentek a lakatos szerkezetű kapuk és kerítések is. Ezeknél a fém kapuknál sem maradtak el a készítő, vagy a tulajdonos igényeire, igényességére jellemző részletek, díszítések: virág, madár, vagy monogram-betűs motívumok. A sötét kapualjak megvilágítását felülvilágító sávok (igényesebb színes üveges kivitelben is), vagy a kapura nyitott ablakok szolgáltatták. Az utcafrontra épült oldalhatáron álló házak közt, mintegy összekötő elem a kerítések és kerítéskapuk adják a házak homlokzataival együtt Tát utcáinak térfalát (lásd ***Kerítések*** fejezet).

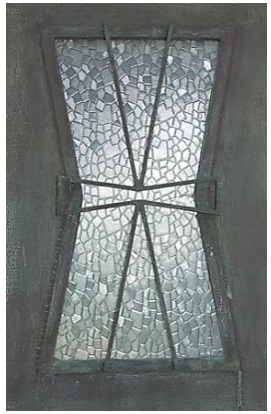

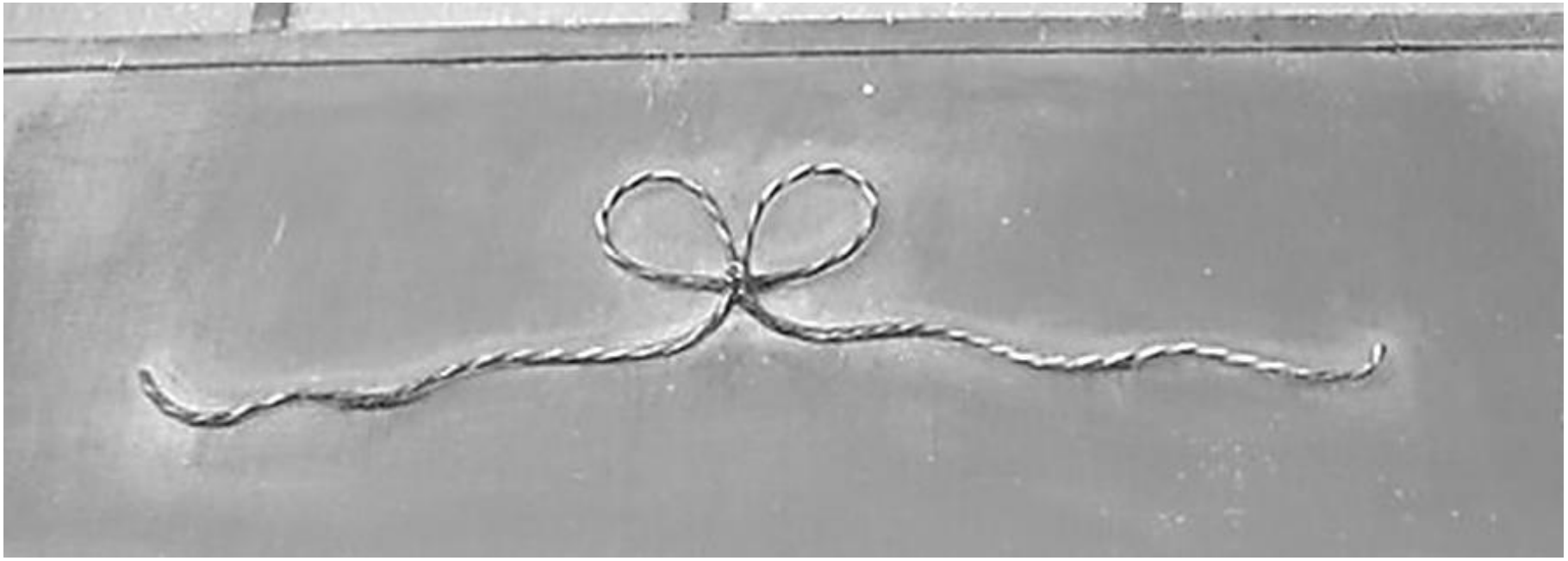

Ablakok: Az ablakok kialakítása (arányai, osztása, árnyékolás technikája) befolyásolja az épület megjelenését, arányait és hangulatát. A természetes fénnyel jól megvilágított tér az építészet egyik alapfeltétele, amit a megfelelő arányú ablakfelület biztosít. Néhány kisebb méretű ablak jobb fényelosztást nyújthat, mint egy nagy.
A történeti településrészen jól megfigyelhető népi építészetben szokásos nyíláskialakítás: fából készült, kétszárnyú, hosszanti kialakítású ablakok, az utcai homlokzat falfelületén szimmetrikusan elhelyezve.

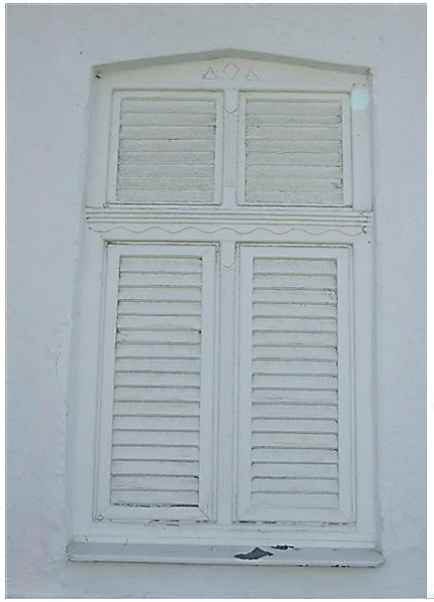

hagyományos ablakok

A polgárosodó községben, a kor szellemében épült szélesebb házaknál az ablakok arányai vízszintes irányban hosszúkássá váltak, általában kettő, vagy három hosszanti osztással. Sajnos a régi házaknál is ezekre a korszerűbbnek véltre cserélődtek az ablakok.
Az ablakok cseréje ma többnyire a felújítások az energetikai, korszerűsítési igények miatt következik be. Így ezzel együtt a fa nyílászárókat a műanyagok, az egykori belső zsalutáblákat, spalettákat, rejtett redőnyszekrényeket a külső műanyag redőnyök, zsaluziák váltották fel.

régi belső rejtett redőnyszekrényes háromosztatú ablak

új, korszerű zsaluziás ablak

Új ház építésekor érdemes körüljárni a környéket, ihletet meríteni, és a hagyományos fal és nyílás arányokat alkalmazni, hogy otthonunk minél jobban bele tudjon simulni környezetébe. A tervezés során gondoljunk az árnyékolásra, hogy azt a homlokzattal, az épületszerkezettel szervesen, vagy rejtett módon tudjuk megoldani.
A nyílászárók színe mindig a falfelülettel harmonizálóan legyen megválasztva. A nyílászárók anyagánál az időtállóságra és a karbantarthatóságra is figyeljünk.

„4-es bányászlakások”

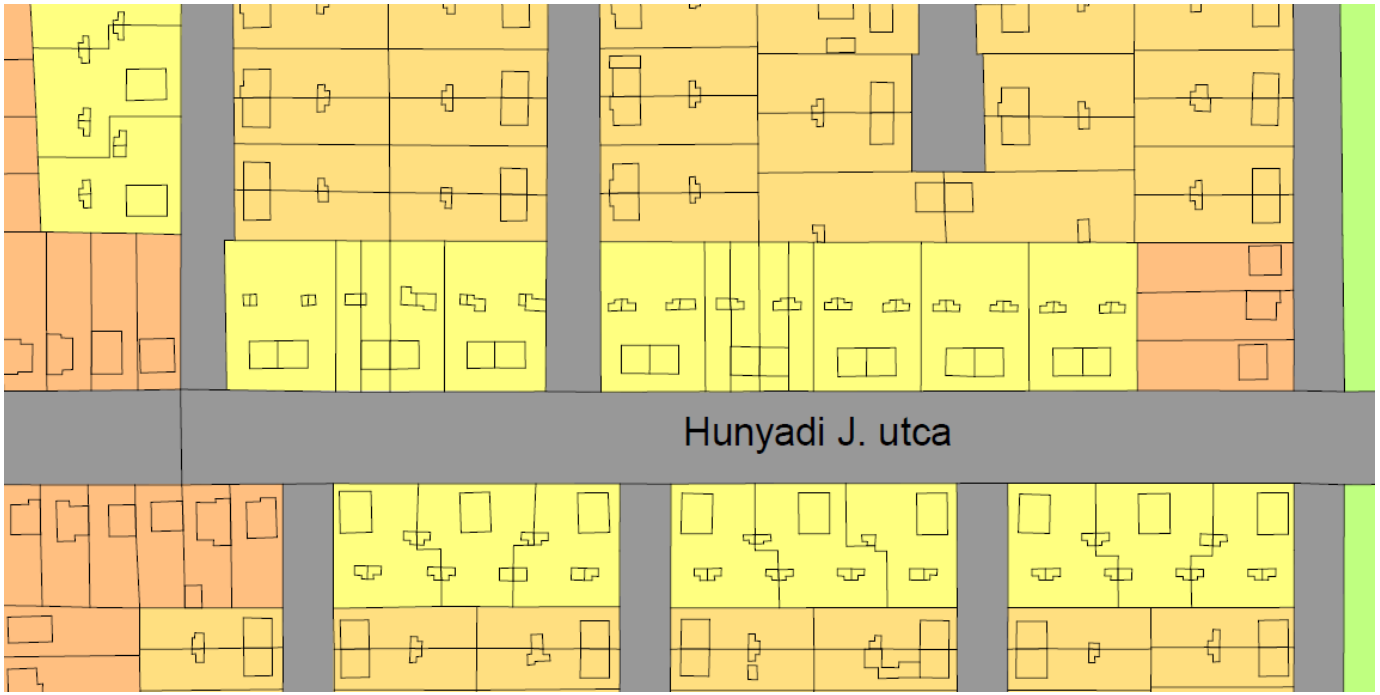

Telepítés

Ezen a Hunyadi utcai térkép-kivágaton is jól megfigyelhető az utcával párhuzamosan, illetve utca bal oldalán utcavonalára merőlegesen, eredetileg szabadon állóan elhelyezett négy lakást tartalmazó, kétszintes, magastetős társasházak telepítése. Az épületeket kertek veszik körbe, melyek középső-hátsó telekrészen, a lakásokkal megegyező egységnyi kis melléképületek tartoznak.
Az utcával párhuzamosan telepített épületekkel rendelkező telkeknek a tulajdoni viszonyt tükröző, a kert (telek) használatát egyértelművé tevő, hosszában négyfelé történő leosztása már sok helyen megkezdődött. Az így kialakult telkek beépítése **zártsorúvá** vált! Az egyértelmű jogi-tulajdoni viszonyok kialakítása érdekében tett hasonló telekmegosztások várhatók.
Az utcára merőleges elrendezésű épületek telkeinél településszerkezeti szempontból a telkek megosztása nem javasolt.

Magasság, tetőhajlásszög, tetőforma

Az emeleti lakások szükség esetén a tetőtér felé bővíthetőek.
A meglévő nyeregtetős tetőforma és a jelenlegi tetőhajlásszög megtartandó!

Színek, homlokzatképzés, anyaghasználat

A „4-es bányászlakások” anyaghasználata, homlokzatképzése egységes. A falfelületek esetén a korábbi egységes fehér színt több helyen átfestették**. Felújítás esetén az épületet egy egységként kell kezelni, mind a színezés és az anyaghasználat terén.**

A fanyílászárók korábban festettek, színűk pedig a falfelülettel harmonizálók volt. Ezeket többnyire redőnyszekrényes műanyag nyílászárók váltották. Amennyiben a lakások korszerűsítése érdekében nyílászáró csere történik, úgy azt az épületen egységes formában és egységes, a homlokzat színével harmonizáló színben javasolt megtenni.

A tetőfelületek esetén az égetett agyag cserépfedés használatát javasoljuk.

Nem elfogadható a feltűnő és a rikító, kirívó színhasználat, a rikító színű fém-, és műanyag lemezfedések és burkolatok. A színek kiválasztásnál az anyagok természetes színeit használva a visszafogottságra törekedjünk. Egy épületen belül az utcaképbe illeszkedő, de egymással harmonizáló színek és anyagok használata javasolt.

„Ikres bányászlakások”

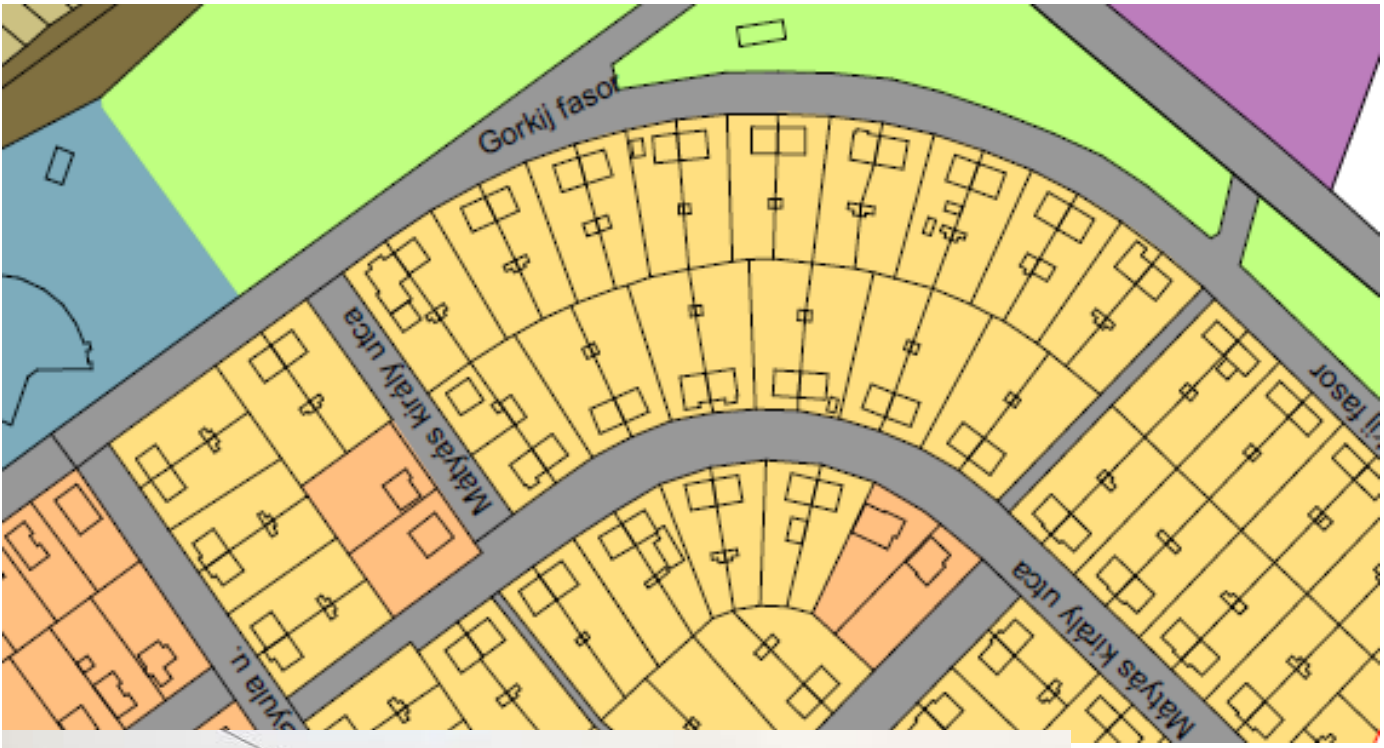

Telepítés

Az ikres bányászlakások a körútszerű utcák mentén, illetve az azokból nyíló utcákban, zsákutcákban sorakoznak. Az egy-egy kb. 60-65 m^2 lakást tartalmazó ikresen összeépült házakhoz önálló 650-750 m^2-es telekrész tartozott, a kert végében egy kisméretű (10-15 m^2) melléképítménnyel. A tükörszimmetrikus házakat 2-5 méteres előkerttel, és körülbelül 6-9 méter széles oldalkertekkel telepítették.

Az idők folyamán a 60-65 m^2 lakások nem csak korszerűtlenné váltak, hanem alaprajzukban is kicsinek bizonyultak. A lakók a saját igényeik szerint kezdték el a lakások alaprajzát bővíteni hol hátra a kert, vagy oldalra az oldalkert, illetve az előkert felé. Az egybeépített tetőszerkezet miatt felfelé történő bővítés elvétve történt.

A ma igények szerint a még mindig kis alapterületű lakások bővítésére a szabályozási terv lehetőséget ad a telek 30 %-os beépíthetőségnek biztosításával. Az előkertben történő alaprajzi bővítést csak abban az esetben javasoljuk, ha azzal ikerszomszédunk beépítéséhez igazodunk. Épületeinket inkább a hátsókert felé bővítsük, megőrizve az egységes utcaképet.

Az oldalkertben történő bővítés nem javasolt.

Mivel a beépítés az előkertes elrendezést követi - nem közvetlenül az utcafrontra, hanem egy előkertnyivel hátrébb toltak a családi házak, így az utcaképbe dominánssá váltak a kerítések.

Előkertben történő bővítés az ikerszomszédhoz igazodva

Magasság, tetőhajlásszög, tetőforma

Jellemzően megmaradtak az utcával párhuzamos gerincű, eredeti nyeregtetős tetőformák. Ahol az épülethez toldalék, alaprajzi bővítés épült ott, vagy ennek a tetőnek egy kinyúló nyúlványával, vagy a bővítmény kontyoltan csatlakozó lefedésével alakították át a tetőt.
A lakások felfelé történő bővítése településképi szempontból kritikusabb megoldás eredményezne, hiszen két más-más tulajdonban lévő lakásnál az egységes építészeti megjelenés érdekében együtt, és egyformán történő kialakítás elérése, nagyon nehéz.
Szerencsére találunk erre is jó példát, amikor a tervező az ikerszomszéd felé meghagyva a tető magasságot az épület oldalkert felöli részén egy keresztbe fordított épülettömegben alakított ki tetőtér beépítést (1). Illetve egy másik terveztt példa a tetőtér beépítésére, mely megtartja az eredeti tetőformát, amit egy keresztbe fordított tömeggel metsz (2).

(1)

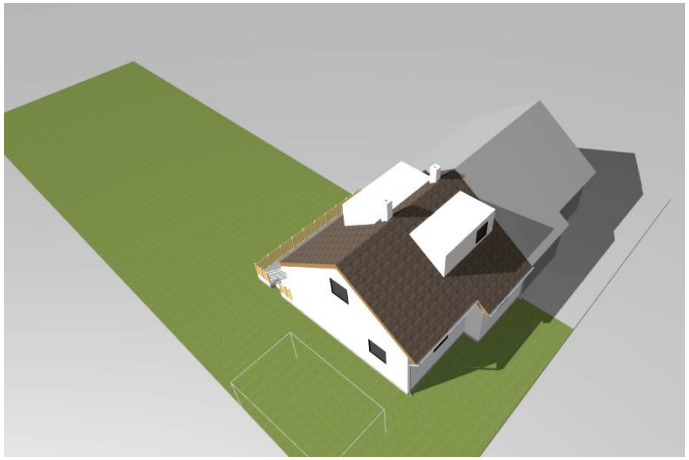

(2)

Kerüljük a tördelt tetőformájú épület kialakítást. Azonos tetőformák alkalmazásakor egységes, nyugodt utcakép jön létre.
Ezen a területen különösen fontos, hogy építésénél, felújításánál a tetőhajlásszögét, formáját, szerkezetét, a tetőn használt anyagokat az ikerszomszédunk figyelembe vételével tervezzük meg.

Színek, homlokzatképzés, anyaghasználat

Az ikres épületek megjelenésükben az évek folyamán sokat színesedtek. A hagyományos vakolt festett homlokzatokon megjelentek a kő-, tégla-, faburkolatok, a színek széles skáláját felvonultató színezett vakolatok, festések. A festett fanyílászárókat pedig sok helyen műanyag váltotta.
Törekedjünk az ikres épületek egységes, de legalább hasonló megjelenésére. **Ezen a területen különösen fontos, hogy új házak építésénél, felújításánál a használt anyagokat, az épület színvilágát az ikerszomszédunk figyelembe vételével tervezzük meg.** Egy épületen belül az adott utcaképbe illeszkedő, de egymással harmonizáló színek használata javasolt.
Tát ezen részén alapvetően a természetes anyagok használata javasolt. Nem elfogadható a feltűnő és a rikító, kirívó színhasználat, a rikító színű fém-, és műanyag lemezfedések és burkolatok.

Sorházas terület

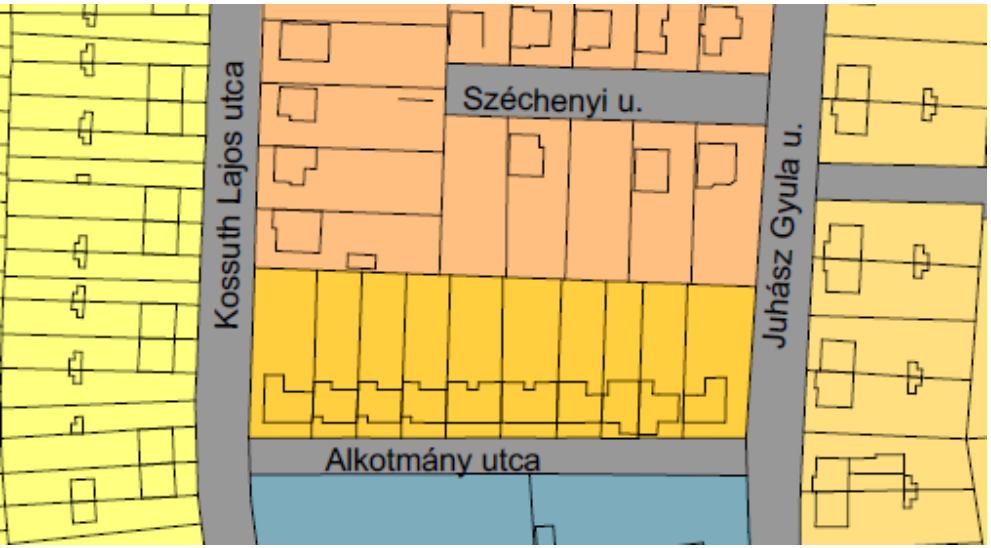

Telepítés

Az Alkotmány utcai tetőtérbeépítéses sorházak az utcával párhuzamosan 4,0 méteres előkert elhagyásával zártsorúan épületek. Az eredetileg hasonló alaprajzi elrendezésű házakat egyikét- másikát később bővítették.
A 4,0 méteres előkertekben történő épületbővítés településképi szempontból nem javasolt, mert az megbontaná az adott utcaképet. Átépítés, felújítás esetén illeszkedjünk a meglévő épületsor adta utcaképhez, és ennek megfelelően válasszunk anyagokat, színt az épületünkhöz. Kövessük a kialakult építménymagasságot és tetőformát. Amennyiben szükséges a további alaprajzi bővítés, az a hátsókert felé javasolt.

Családi házas, kertvárosi területek

Telepítés

Ebben a karakterben vegyes építészeti megjelenésű, de alapvetően kertvárosias, önálló családi házas, jellemzően oldalhatáros beépítéseket találunk.
Tát-Újtelep esetén a régebbi utcákban az utcafrontra - előkert nélküli - oldalhatáros beépítés a jellemző. Tát-Újtelep észak-keleti részen, közvetlenül az ipar terület szomszédságában (Lehár F. u., Kálmán I. u., Liszt F. u.) újabb építésű lakóházakkal találkozunk, ahol a beépítés az oldalhatáros elrendezést követi, de itt nem közvetlenül az utcafrontra, hanem egy előkertnyivel hátrébb tolt családi házakkal. Így az utcaképbe dominánssá váltak a kerítések, míg Újtelep többi részén csak a házak utcai homlokzatai közt, mintegy összekötő, kitöltő elemként jelennek meg.
Tát-Kertváros új lakóterületi fejlesztésre kijelölt telkein – a Rózsa és a Rét utcáktól délre – és az 1980-as évektől egyedi családi házakkal beépült részein is oldalhatáros telepítési módot tartottak az építések folyamán.
Az ehhez a karakterhez tartozó területeken új lakóépület építésénél a Tátra jellemző oldalhatáros beépítési mód a követendő. Az építési hely megválasztásánál – a jogszabályoknak megfelelően - az utcában jellemző oldal, építési vonal, és a kedvező tájolás figyelembe vételével járjunk el. Új ház építése esetén az épület elhelyezésénél igazodjunk a szomszédos épületek által kirajzolt utcasorba. Az indokolatlanul nagymértékben hátrahúzott családi ház építése nem javasolt.

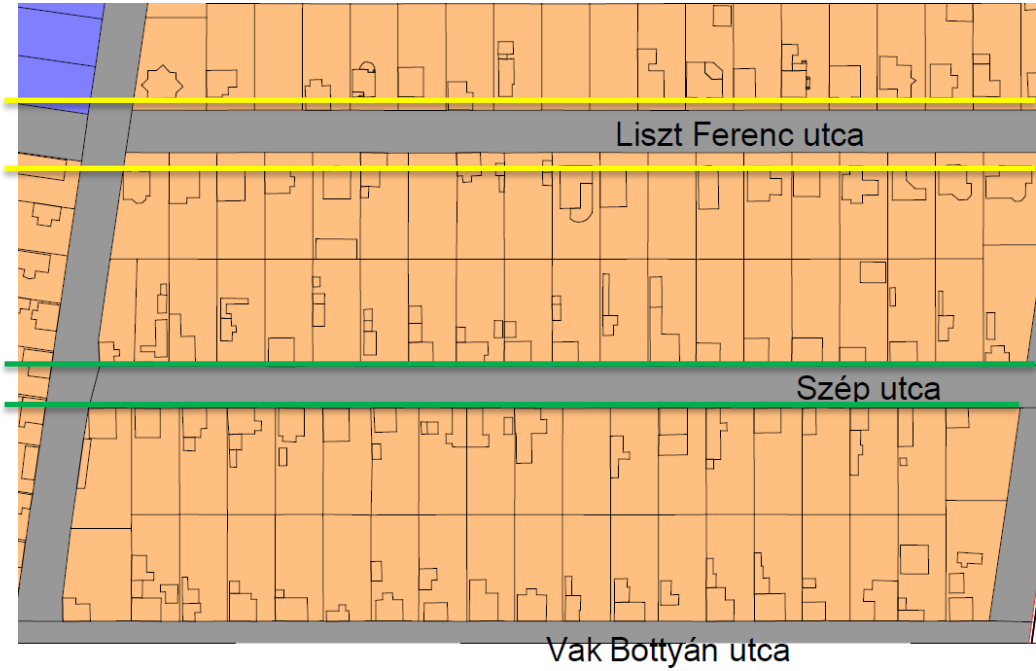

Tát-Újtelep térkép-kivágat utcafronti és előkertes házakkal

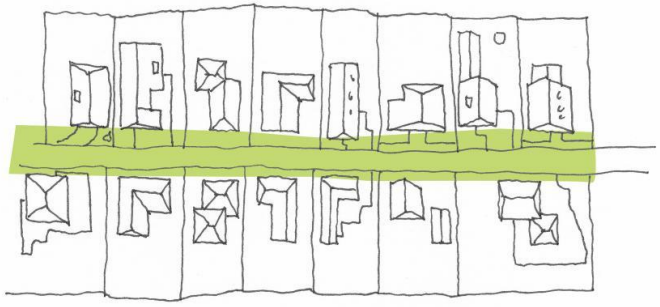

Magasság,

A családi házas, kertes településrészen, ahol vegyesen állnak földszintes, tetőteres épületek is, fokozottan fontos a megfelelő magasság megválasztása illeszkedéssel!

A meglévő épületek közé épülő új családi házaknak hasonló magassággal kell épülniük, mint környezetük.

A túl magas házak nem illeszkednek Tát kertvárosias utcaképéhez.

Tetőhajlásszög, tetőforma

Tát családi házas, kertes településrészein vegyes találkozunk az 1960-as években épült jellemzően sátor, és manzárd tetős lefedéssel. Majd megjelentek az utcával párhuzamos és arra merőleges gerincű, nyeregtetők.

Tát-Kertváros területén az 1970-es, 80-as, 90-es évek nagy családi házainál már az alaprajzi elrendezés függvényében, de alapvetően az utcára merőleges gerincű nyeregtetős épületek épültek.

Az új, beépítésű lakóterületeken megjelentek a tördelt tetőfelületű, alacsony hajlásszögű lefedések is.

A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint környezetüknek.

Azonos tetőformák alkalmazásakor egységes, nyugodt utcakép jön létre.

Színek, homlokzatképzés, anyaghasználat

A családi házas, kertvárosias településrész színvilága változatos, mégis megfigyelhető egy visszafogott illeszkedés, hasonló anyag- és színhasználat. A színezett vakolt, kőlábazatos homlokzatképzés a jellemző. A tetőfedések anyaga használatában a pala-, a cserép- és bitumenes-zsindely fedés is megtalálható.
A meglévő épületekhez illeszkedő természetes anyagú és színvilágú új épületek építendők. A házak egymással harmonizáljanak, és ne rivalizáljanak.

Nem elfogadható a feltűnő és a rikító, kirívó színhasználat, a rikító színű fém-, és műanyaglemez-fedések és burkolatok. Egy épületen belül az adott utcaképbe illeszkedő, de egymással harmonizáló színek használata javasolt.

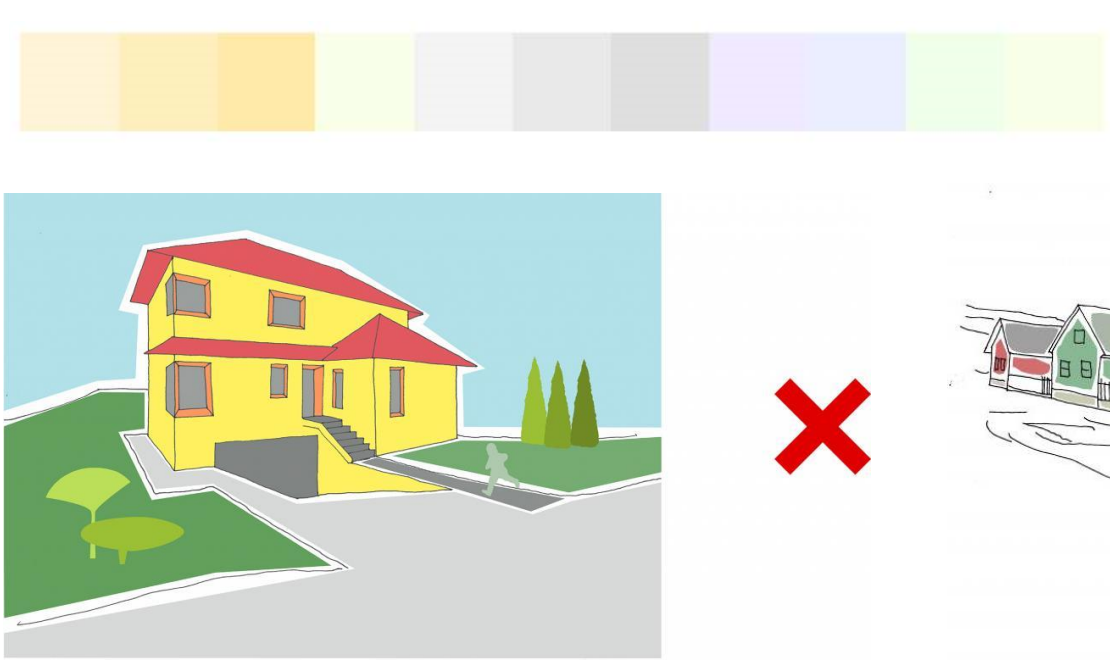

rossz magasság, helytelen színválasztás

Ipar területek

Telepítés

Tát-Újltelep észak-keleti, esztergomi határán, a Lehár F. u. Törökvész u. és a Madách I. u., József A. u. közötti területen található a táti iparterület. A Törökvész utcától északra elterülő, jelenleg be nem épült, mezőgazdasági művelés alatt álló, két utcányi (~10 ha=100000 m2) területet a szabályozási terv további gazdasági, ipari övezetbe sorolta.

Az iparterületen az előkertes oldalhatáros beépítési mód a jellemző. A nagy, környékbeli ipari parkokhoz képest itt kisebb területű telkek kerültek kialakításra. Az kb. 1500-3000 m^2 tervezett teleknagyságnak a beépítése tudja biztosítani azt az építészeti léptéket, amely Tát településképi arculatával összeegyeztethető.

Beépítési mód tekintetében a Törökvész utcai soron következetesen az előkertes oldalhatáron álló javasolt. Egyértelműsíteni kell, hogy az Lehár F. és Törökvész u.-i tömbben az ipari telkek megközelítése és az épületek elhelyezése a Törökvész utca felől történjen, a Lehár F. utcai lakóterületektől minél távolabb elhúzva az épületeket. A két eltérő funkció miatt a Lehár F. u. fásítása, a teherforgalom korlátozása javasolt.

Új ház, csarnoképület építése esetén az épület elhelyezésénél igazodjunk a szomszédos épületek által kirajzolt utcasorba. Az indokolatlanul nagymértékben hátrahúzott épület építése nem javasolt!

Az újonnan kialakuló, zöldmezős beruházási területen a telekalakítás függvényében az oldal- és szabadon álló beépítési mód is megengedhető.

Magasság, tetőhajlásszög, tetőforma

Az ipari parkokhoz képest kisebb területű telkeken elhelyezett csarnoképületek a régi gazdasági épületek (istállók, színek) tömegarányait hozzák vissza: a hosszanti elrendezés, a nyeregtetős, félnyeregtetős lefedés, a nagy ipari csarnokokhoz képest alacsonyabb magasság. Ez az a magasság, amely fásítással jól takarható és szintjével nem vetekszik a Tátot körül ölelő tájképpel.

A meglévő épületek közé épülő új csarnokokat, épületeket hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint környezetüknek. A túl magas épületek (7,5 métert meghaladó), és a túl magas tetőhajlásszög nem illeszkedik Tát ipar területének utcaképébe. Azonos tetőformák alkalmazásakor egységes, nyugodt utcakép jön létre.

A volt malomüzem épülete és silói Tát legmagasabb épületei, de szerencsére a körülötte lévő fák már meghaladták méretűkben őket, így a város felöl takarják ennek az ipari létesítménynek a sziluettjét. Ezen a területen a magasság növelése nem ajánlott. Átépítés, új épület építése esetén alacsonyabb szint megválasztásával a Gete látványa tárulna elénk.

Színek, homlokzatképzés, anyaghasználat, kerítés

Az indusztriális jellegű épületekre jellemző a fém túlnyomó anyaghasználata, mind a homlokzatok, mind a tetők vonatkozásában, de a táti ipar területen a hagyományos színezett vakolt felületképzés is megtalálható. Az épületek színvilága szorosan összefügg az anyaghasználattal. A vakolt felületek és a szendvicselemes homlokzatok egyaránt visszafogott halványszürke árnyalatúak. Ezt a sort csak egy-két színes épület tarkítja. A tetők fémlemez, és színes szendvicselemes fedésűek.

Az ipari épületek üvegfelület, és bevilágító igényei a benne folytatott tevékenység függvényében változnak.

A homlokzatokon megjelenek a cég, reklám felíratok és az utcaképben a kerítések. Már a tervezéskor gondoljunk ezek elhelyezésére, és a homlokzathoz igazodó anyag és színhasználat megválasztására.

A meglévő épületekhez illeszkedő anyagú és színvilágú új épületek építendők. Így járjunk el a kerítés kialakításánál is. Lehetőség szerint válasszunk áttört, növényzettel takart változatot.

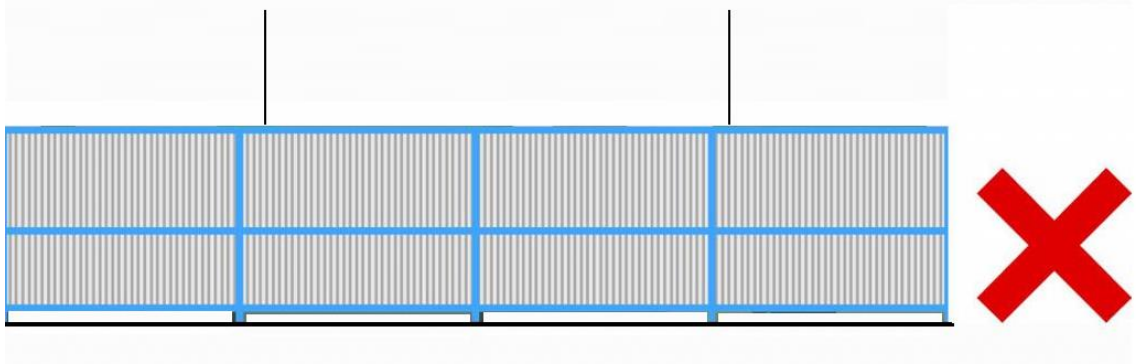

„Zártkertes”- présházas terület

Telepítés

Tát „**zártkertes” területei** Kertváros déli lakóterületével határosak (a Wesselényi utca vonalától délre). A **nadrágszíjtelkekből** álló volt zártkerti részt a tulajdonosok ma is a „haszon-, és konyhakertként” gondozzák. Jelenleg a területen szórványosan tálunk 20-30 m^2 alapterületű gazdasági, szerszámos-, tárolóépületeket, építményeket. A telkek mérete jelentősnek mondható a 500-8000 m^2 kiterjedésükkel, de sajnos ez a nagyon hosszú – 275-300 méter – és nagyon keskeny – 1,3-35 méter – leosztásból adódik, emiatt gyakorlatilag, a mai jogszabályok betartása mellett beépíthetetlenek. **Amíg a telekstruktúra ezt a rajzolatot mutatja, a keskeny telkek beépítése nem javasolt.**
Az itt található épületeknél célszerű a még meglévő, és megmaradt eredeti arányok megőrzése. Bővítésük nem javasolt.

Tát Mogyorósbányával és Tokoddal határos dél-nyugati részén, és a Tokodi Borút szerves részeként folytatódó területeken a található az egy teleksorból álló pincesor. A mogyorósbányai pincesor folytatásaként az oldalhatáron álló beépítési mód a jellemző.
Javasolt az oldalhatáros beépítési mód következetes folytatása ezeken a településrészeken – mind a szélesebb zártkerti ingatlanokon, mind a pincesoron.
Az itt található épületeknél célszerű a még meglévő, és megmaradt eredeti arányok megőrzése. Bővítésük nem javasolt.

Terepalakítás

Tát ”zárkerti”, jól termő részei **sík** területen vannak.

A pincék és présházak hagyományosan dombos területeken találhatóak, ezért ezek építésénél lejtős telekre is lehet számítani.
A présházak építésnél törekedni kell a lehető legkevesebb föld megmozgatására, a lefolyó esővizek ésszerű elvezetésére.
Nem elfogadható továbbá az épület teljes kiemelése, hiszen így a ház egy feltűnő platóra kerül, kiemelkedik a szomszédai közül. Megoldás a terepalakításnál a ház részleges bevágása, a terepbe illesztése, így kedvezővé válik az épület kapcsolata környezetével.

Magasság

Tát présházas településrészén a házak magassága közel azonos, többnyire földszintes. A „zártkerti” részeken a gazdasági épületek az idők folyamán emelettel, vagy tetőtéri beépítéssel egészültek ki.
A meglévő épületek közé épülő új épületnek illeszkedniük kell a környező épületek magasságához.
Ezeken a présházas területeken a felfelé terjeszkedés, az épületmagasság megemelése nem javasolt. A „zártkerti” részen a további épületmagasság emelés nem javasolt.

Tetőhajlásszög, tetőforma

A présházas területeken nyeregtetős-oromfalas , és kontyolt tetőtípus a jellemző.
Az új házak építésénél a tetőformáját és hajlásszögét a szomszédok figyelembe vételével kell megállapítani. A 40° körüli tetőhajlásszög az elfogadható. A túl alacsony és túl magastetőhajlásszög (max. 45°) nem illeszkedik Tát „zártketes”-présházas településrészének arculatához.

Színek, homlokzatképzés, anyaghasználat

A présházas településrészének színvilága egységes, anyaghasználata, homlokzatképzése változatos. A falfelületek esetén a halvány színárnyalatok dominálnak. A nyílászárók festettek, színeik pedig a falfelülettel harmonizáló zöld, barna, és olykor kék színűek.
Anyaghasználatában találkozunk a régi díszítetlen látszótégla, vakolt meszelt, és természetes kőfalakkal, festett, fával, palával burkolt felülettel. A tetőfelületek esetén a cserép- és palafedés váltakozik színben és struktúrában.
Nem elfogadható a feltűnő és a rikító, kirívó színhasználat, a rikító színű fémlemezfedések és burkolatok. A színek kiválasztásnál az anyagok természetes színeit használva a visszafogottságra törekedjünk. Egy épületen belül a „településképbe" illeszkedő, de egymással harmonizáló színek és anyagok használata javasolt.
Alapvetően a természetes anyagok használata javallott.

Ajtók, ablakok

Présházak esetén a nyílások kisméretűek, hogy a pince megfelelően kellemes, hűvös klímáját megtartsák. Kisebb a természetes fény igénye. Az épület funkciójából és a telepítéséből adódóan jellemzően csak a főhomlokzaton találunk nyílásokat.
Hagyományosan szélesebb, alacsonyabb, és kétszárnyú a bejárat. A szélesre tárható ajtó a hordók, kádak, prések (a borászati kellékek) ki-, és behordását szolgálja.
Anyaghasználatában a tartós, és kellő védelmet nyújtó festett, fa zsaluborításos, és fém nyílászárókat alkalmaztak. Erős szerkezetű kő-, fakeretek, egyenes, illetve íves záródással, vagy téglaboltozatos bejáratok a jellemzők.

A nagyobb falfelületen kisméretű ablakok, hosszanti elrendezésűek. Az ablakok a bejáratokkal anyagukban, és színűkben egyneműek. Védőráccsal, vagy külső zsaluzattal ellátottak.
A nyílászárók színét mindig a falfelülettel harmonizálóan kell megválasztani, arányait az épület tömegéhez, és funkciójához kell igazítani. Anyaghasználatnál a tartós, természetes és megfelelő biztonságot nyújtóakat részesítsük előnybe.

Ajtók

Ablak

Kerítések

Tát utcaképbe ott váltak dominánssá a kerítések, ahol a beépítésnél az előkertek megjelentek, míg a többi részén, ahol az utcafrontra helyezettek az épületek csak a házak utcai homlokzatai közt, mintegy összekötő, kitöltő elemként jelennek meg. Ezek a kerítések gyakorlatilag „zártsorúsították” az utcaképet. Azokon az utca szakaszokon, például a Fő út azon részein, ahol vegyesen találunk zártsorú és oldalhatáros beépítést az oldalhatáron álló házak közti kitöltő szerepű kerítést javasolt tömör, „ember” magas kivitelben készíteni, hogy az utcaképet ne bontsuk meg.

Az áttört kerítéssel alapvetően a telek területét választjuk a közterülettől, de ugyanakkor kapcsolatot is teremtünk azzal, és betekintést engedünk a szépen gondozott kerti környezetünkre. A zárt kerítéssel védjük magánszféránkat a kíváncsi tekintetektől. Áttört kerítés az előkertes, kertes részeken javasolt, de ott is igazodjunk az utcánkban hagyománnyal bíró megoldáshoz (ennek függvényében kerítésünk lehet zárt, vagy áttört). A kerítéseknél az anyag és színhasználat mellett a méretbeli igazódásra is fordítsunk gondot, különös tekintettel azokon a részeken, ahol a szomszédos kerítések összeépülnek. Így a kerítések vonala szép rajzolatúvá, nyugodttá tehetik az utcaképet. A kerítés kialakításával is elérhető az egységes, karakteres települési arculat, ha az adott településrészre jellemző anyagokkal, formákkal dolgozunk - de természetesen egyéni ízlésünkre formálva.

Kerítések esetében is beszélhetünk hagyományos megoldásokról mind anyaghasználat, mind pedig forma, kialakítás terén; ugyanakkor érvényre juthatnak a kortárs, modern megoldások is. A kerítés anyaghasználatát, formai megjelenését tekintve jellemzően a fa- fém, kovácsoltvas, kő, tégla elemeket, szerkezeteket találunk. Sok helyen az 1960-as, 70-es évek divatos beton kerítéselemi is feltűnnek, de többnyire szerencsésen csak az oszlopok készültek különböző „művészibb” rajzolatú beton elemből. A kitöltő elemek pedig a hagyományos fa, és kovácsoltvas, vagy fém anyagú kivitelben készültek. Részleteiben szépen megmunkált, a mesterre és a lakóra is jellemző igényesség cégére lehet a látogatókat fogadó kerítés.

„Oszlop művészet” a betonoszlopok korából

A Helytörténeti Kiállítás épületei előtti szépen felújított hagyományos fa kerítés, kapu betonoszlopokkal (jobbra).
Hasonlóan szép fakapus megoldás különleges téglakerítéssel (lent)

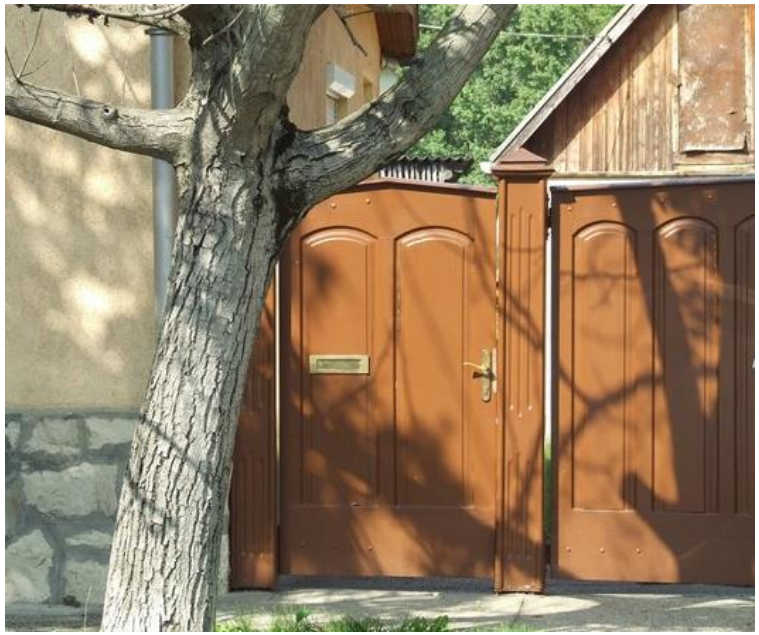

Újra gondolt példa a betonoszlopok formai világát, motívumait visszaidéző faoszlopos hagyományos formájú fa kapu és kerítés.

Mai tömör kerítés hagyományos, és természetes anyagok használatával .
Az anyaghasználat mellett a formai kialakítással, egyéb apró kiegészítésekkel például egyedi házszámmal, postaládával, csengővel különlegessé tehető a kerítés.

Az épület anyagai, színei köszönnek vissza a kő és faanyagú kerítésen, az alacsony kerítés betekintést enged a kertünkbe.

Áttört kovácsoltvas-, kő kombinációjú kerítések, melyek betekintést engednek a szépen gondozott kertbe.

A kertkapu a megérkezés, fogadás kiemelt pontja. A kertkapu és a gépkocsi bejáró kialakításakor illeszkedjünk a kerítéshez és az épülethez. A kapu legyen hangsúlyos, de ne hivalkodó. Az anyagválasztásnál a biztonsági szempontok mellett a tartósságra és az esztétikus megjelenésre is fordítsunk figyelmet. Ez különösen fontos azokon a területeken, ahol a kerítések az utcakép meghatározó elemei. Tát zöldfelületi beágyazottságával jól összeegyeztethetők a szépen gondozott sövényes, növényekből kialakított kerítések. A sövénynövényfajták megválasztásánál az invazív fajok alkalmazása tilos.

Ahogy az épületek esetében a természetes anyaghasználat a javasolt, úgy a kerítések kialakításakor is ezeket az anyagokat érdemes előnyben részesíteni. Színeknél az anyaghasználatnak megfelelően a fához a barna, és a zöld árnyalatit, a kovácsoltvashoz az antracit, és a fekete színeket válasszuk.

Részletek

Csúcsdíszek

Tetőszellőzők, tetőbevilágítók

Hagyományos párkány kialakítás.

Figyeljük meg régi épületeinek részleteit és tanuljunk a régi mesterek csodálatos munkáiból, hogy milyen műgonddal nyúltak a legapróbb részletekhez. Mégis sikerült a „kevesebb sokszor több” mondás szerinti megfelelő arányban alkalmazniuk a díszítéseket, színeket, anyagokat.
Minden egyes szakma megmutatta az adott épületen azt a tudást, ami az évszázadok alatt felhalmozódott és hagyományértékkel bírt a környéken, a kőműves, a bádogos, az ács, stb.. Táton az összefutó utcák kereszteződésében épült sarokházak tornyos lefedésének csúcsdíszítése, és maga a tetőfedés kialakítására látunk igényes megoldásokat.
Egyedivé teszi a település házait a még ma is sok helyen látható hosszúépületek szomszéd felé eső ereszaljának nyersen maradó tégla-párkányzatos kirakása (ma a falszínére festetten). Sajnos az ereszcsatornák megjelenésével ezek egy része eltűnt. De találunk jó példát arra, hogy az ereszcsatorna gondos elhelyezésével hogyan lehet a téglapárkányzatot is megtartani.

A „kontyolt-füles” házaknál a mestereknek különösen ügyesen kellett megoldaniuk a párkány-, az ereszképzést, hogy azzal ne rontsák a ház megjelenését, és a vízelvezetés is megfelelő legyen.

Törekedjünk az egyszerű letisztult, igényes megjelenésű lakóház építésére. Használjunk tartós, időtálló a helyi szokásokhoz és a környezetbe illő anyagokat.

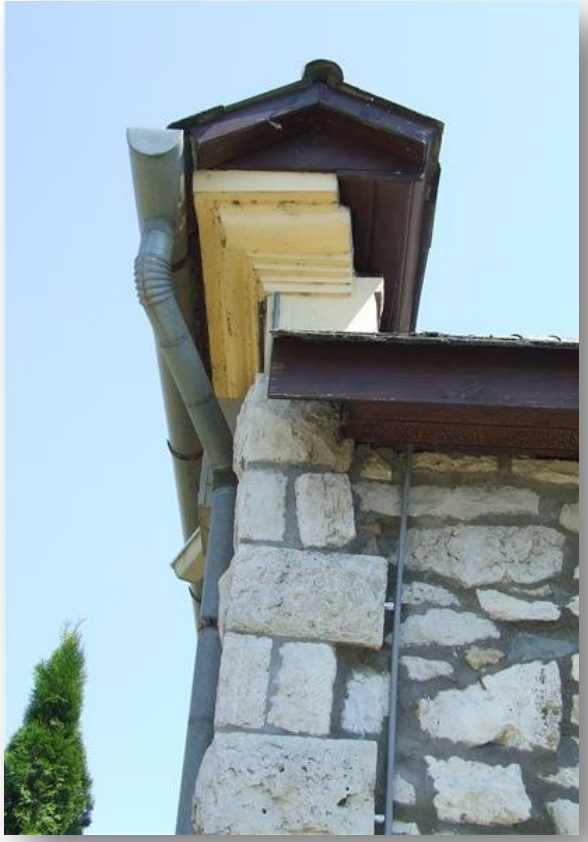

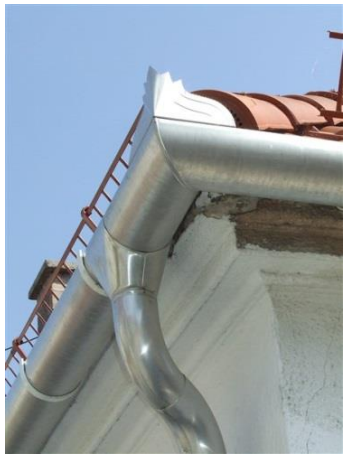

Bádogos munkák- tetőeresz részletek

Gépészet, egyéb műszaki berendezések

A gépészeti elemek, olyan építészeti részletek, amelyek épületeken való elhelyezése az egyik legnehezebb feladat. A rosszul elhelyezetett gépészeti elem (kábel, antenna, klímaberendezés, napelem, napkollektor, stb.) nem csak házunk képét, de az utcaképet is rontja. Fontos az építész és a szaktervező közös munkája.
Az utcafronton **látható módon** elhelyezett gépészeti elemek rontják Tát városképét. Ez ugyanúgy igaz az Ófalu - történeti településrészt behálózó légkábelek sokaságára is.

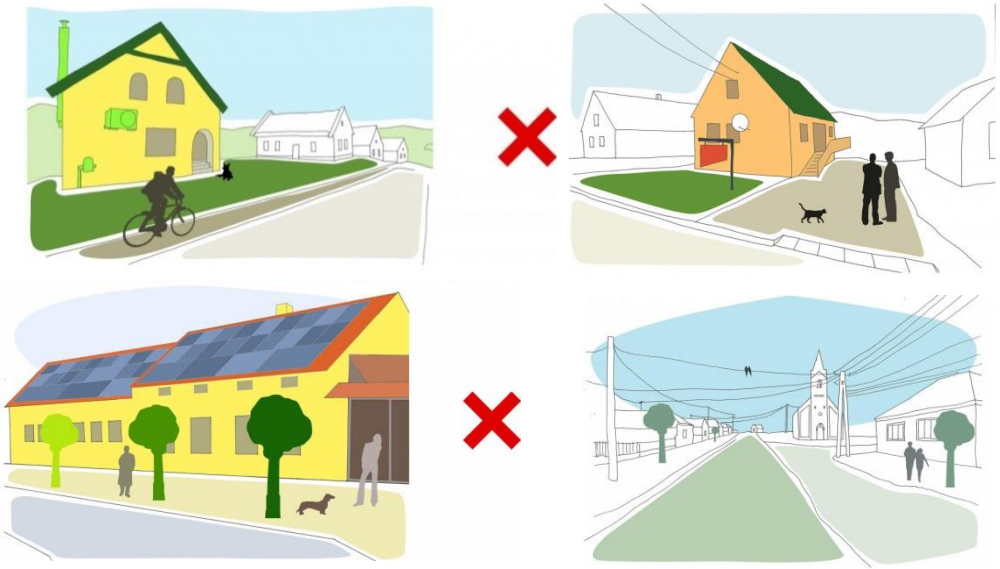

Táton legalább a történeti településrészen a Fő út mentén a légkábelek földbe helyezése lenne az elfogadható.

Reklámhordózók, hirdetések

Az utcára kirakott hirdetőtáblák, cégérek, reklám felületek nagyban befolyásolják az utcaképet, ezért vállalkozóként érdemes odafigyelnünk arra, hogyan hirdetjük szolgáltatásainkat. Táton számottevő hirdetési felülettel (óriás plakát) Tát-Újtelepen az Esztergomi út mellett, illetve az ipari területeken a kerítések elé kitett árubemutatókkal találkozunk. Az árubemutatására szolgáló fix, vagy mobil kitelepülések Tát iparterületén, amennyiben azzal sem a táj-, sem a településkép látványa nem sérül, és az adott terület forgalmát nem akadályozzák engedéllyel kitehetők. Az óriás plakátok rontják Tát városképét. A város egyéb területein kisebb üzletek elé történő üzletszerű, árubemutatására szolgáló kitelepülés csak a nyitva tartás idejére, mobil, a településképet szemelőt tartó, rendezett, esztétikus kivitelben a nyitvatartási idő alatt tehető meg.

Az igényes, nem túl feltűnő, de jól észrevehető feliratok is elérhetik figyelemfelkeltő céljukat. A hirdetés lényege a tájékoztatás, ezt tehetjük utcaképbe illően is. A nagyméretű, túlzó reklám nem jár automatikusan nagyobb sikerrel.

A falon konzolosan elhelyezett igényes kivitelű cégér, falsíkból kiugró cégtábla az ingatlanon végzett kereskedelmi, szolgáltató tevékenység jelzésére, cégazonosításra szolgál, mely illeszkedik Tát településképi arculatához.
Elhelyezés tekintetében a helyi védendő látványt, utcaképet zavaró, eltakaró, feltűnő méretű reklámhordozó, felíratok, tájékoztató táblák nem illeszkednek Tát településképi arculatához. **Szükség esetén a cégéreket, feliratokat, hirdetéseket, kirakatokat, stb. az épülettel együtt, a homlokzat szerves részeként tervezzük meg.** Cégér, cégtábla elhelyezésekor elengedhetetlen, hogy az alkalmazkodjon az épület jellemzőihez, anyaghasználatához.

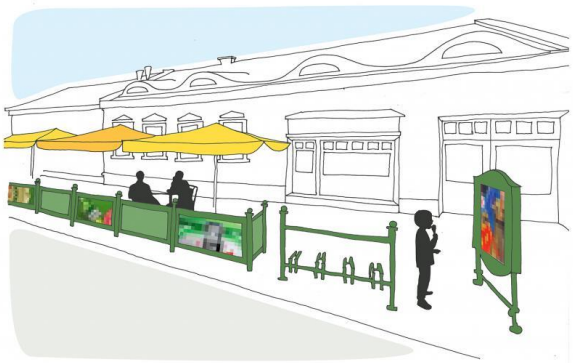

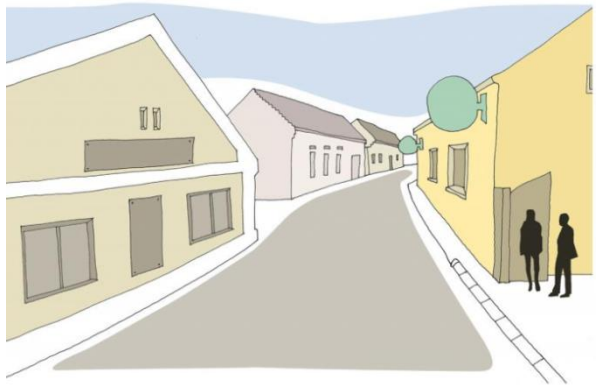

„NATURA 2000 területeken, az ökológiai hálózat magterületen és ökológiai folyosó területén, egyedi tájérték, valamint a tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területeken reklámhordozó és reklám – jogszabályban meghatározott kivétettel – nem helyezhető el!”

Kertek

A történeti településrészen megtalálhatók még a régi sváb paraszti kultúrában gyökerező hosszúházas, szalagtelkek, melyek sokszor egészen a párhuzamos utcákig kinyúló kertvégeikkel, beforduló melléképületeikkel adták meg annak térfalát. Korábban az udvari telekrész egy kerítéssel, vagy melléképülettel volt elválasztva a házak mögött hosszan húzódó a gazdasági kiskeretektől (haszonkertektől). Ezeknek a kerteknek a végekbe, illetve a kertekbe kapunk betekintést, ha végig megyünk az új gáton futó 117. számú főúton.
A német ajkú településeken itt is és az ország számos részén megfigyelhető, hogy milyen gondosak, mind az épületeik, mind a kertjeik kialakításában, gondozásában.

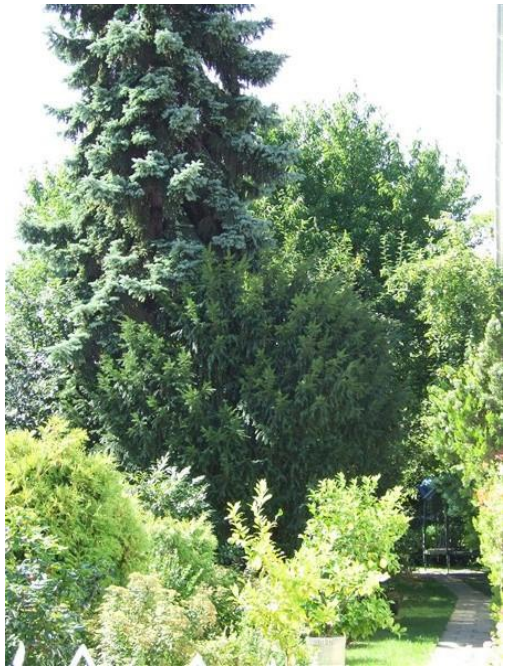

A házak melletti oldalkertekben inkább a díszítő jellegű udvar fogadja a megérkezőt. A mai igények, és előírások kielégítése miatt ez a rész a gépkocsibeállást szolgáló, burkolt felületté vált, melyet keskenyebb kerti sáv szegélyez.
Míg korábban a falusi életvitelt szolgálták a kertek, mára megfigyelhető, hogy inkább díszítő, pihenő funkciót kaptak, mind kialakításukban, mind megjelenésűkben (növények megválasztása – nagyobb hangsúllyal ültetett virágok, gyepesítés, fürdőmedence, stb.). De a kertek megtartották szabadtéri élettér szerepüket, még ha az itt eltöltött foglalatosságok, élet-, és munkafolyamatok át is alakultak („külső nappali, étkező”).

Kertünket ne zsúfoljuk tele melléképítményekkel, hagyjunk a szabad élettérnek helyet, szellős, és átlátható legyen. A kert intim zónája lehetőség szerint ne kerüljön az oldalkert, vagy a kert olyan részébe, ahová külső betekintést engedünk.
A kerti építmények a főépülettel azonos építőanyagokból, vagy azzal harmonizálva készüljenek. A tervezés során gondoljuk végig a kert használatához szükséges építmények elhelyezését, hogy azt adott esetben akár a főépület részeként, vagy azzal összekomponálva tudjuk kivitelezni. A pergolák, növényrácsok, gépkocsi beállók, kukatárolók kialakíthatók favázas szerkezettel is, a nyílászárókkal harmonizáló színezéssel. Fémvázas szerkezet kialakításakor annak növénnyel való befuttatása javasolt.

A növényfajok megválasztása nagymértékben járulhat hozzá a település, településrészek karakteréhez, ökológiai lábnyomának csökkentéséhez. Lehetőség szerint a helyi természeti adottságokhoz és hagyományokhoz, meglévő növényzethez illeszkedő fajokat válasszunk. Ha tehetjük őrizzük meg az eredeti növényzetet és kerüljük a terjengős gyepfelületet.

Jó példák 6

Ez a Tát-Újtelepen álló ház a sátortetős, nyeregtetős házakkal tűzdelt utcaképbe, illesztve épült. Az utcafrontra épült házak közt zárt kerítések húzódnak. A garázs az utcaképbe, mintegy önálló épület jelenik meg, hagyományos oromfalas-nyeregetetős kialakításával. A tervező kevés, de egymással harmonizáló színt alkalmazott az épületen. Az épületen, és a kerítésen alkalmazott anyagok tekintetében a természetes anyagok használata (kő, fa) jellemző. A kő, faburkolat és a vakolt falfelületek egymást váltva izgalmas homlokzati felületeket hoznak létre. A kerítés nem különálló építészeti elem, hanem a homlokzat szerves része.
A tulajdonosok a ház előtti közterület igényes kialakítására is gondot fordítottak, ami szépen illeszkedik a kertvárosi környezetbe.

Tervező:

Tervező: Dankó Kristóf

Tát-kertváros ikres beépítéses területén készült ez a családi ház felújítás és bővítés. Ennél a sarok telken álló háznál a tervező az egyik utca felöl az ikresen kapcsolódó szomszédhoz igazodott, a másik utca felöl pedig az utcában álló házak által kirajzolt előkertek vonalát követteve bővítette a házat. Nagyon fontos, hogy az épület magassági szempontból nem bővült, így az épületegyüttes által alkotott ikres összkép sértetlen maradt.

A mai kor építészetét a modern anyag és formavilág használatával csempészte a környezetbe. Anyaghasználatban jól érvényesül a „kevesebb néha több" elve, gyakorlatilag a házon és a kerítésen is ugyanazok az anyagok és színek dominálnak. A tervező kevés, de egymással harmonizáló színt alkalmazott az épületen. A kis telek méret ellenére a bővítéssel elért lakás komfortszintet bármely kertvárosi lakó megirigyelné. A kertben lévő intim zónákat egyszerű vakolt lábazatos, oszlopos, fabetétes kerítés takarja a kíváncsi tekintetektől. A tulajdonosok a ház előtti közterület igényes kialakítására is gondot fordítottak, ami szépen illeszkedik a kertvárosi környezetbe. A homlokzaton és térszínen megjelenő kőburkolata hangsúlyozza bejáratot.

Tát iparterületen épült vállalkozás telephelye a Törökvész utcában az észak-nyugati oldalhatárra helyezett hosszanti elrendezésű épületek sorába illeszkedik. Az anyagok megválasztásában a hagyományos színezett vakolt felületképzés mellett megjelennek a modern antracit színű fémlemezfedés, és a nagy üvegfelületek. Az épületek színvilága visszafogott, szorosan összefügg az anyaghasználattal.
Az üveg és a tömör felületek aránya kiegyensúlyozott. Az épület léptékében és megjelenésében is jól illeszkedik Tát ipar területének településképébe.

Tervező: Dankó Kristóf

A kereskedelmi és szolgáltató karakterű területen, Bécsi út melletti részén, ahol az inkább családi házas megjelenésű épületformában, és léptékben találkozunk ezekkel a funkciókkal, épül ez az üzletként működő épület.

A tervezőnek, ***Máté Edinának***, arra is volt gondja a tervezés során, hogy végig gondolja, hogy a sorházszerű beépítésű területen az általa tervezett épület mellé a továbbiakban hogyan csatlakozhatnak az újak, hogy az épületek sora nem szakadjon meg, és illeszkedjen a kialakult utcaképhez (*lásd. lent a beépítési terv. és látványterv*).

Az épület kivitelezésében is példaértékű a természetes anyag, és az anyagok adottságaihoz illeszkedő színhasználat terén.

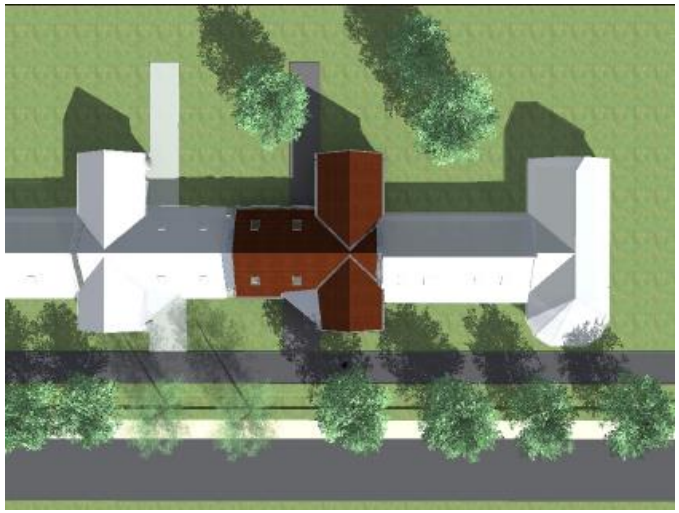

Utcák és terek 7

Tát 2012-ben készült, és elfogadott környezetvédelmi programja célul tűzte ki, hogy a településen a közösségi - és zöldfelületek arányát növelni kell, és a növényállományt meg kell újítani. Továbbá a „környezetállapot és településökológia javítása érdekében a település belterületén található zöldterületek fejlesztése, természet- és környezetvédelmi szempontból kedvező módon kezelt környezet biztosítása a külterületen, a belterületen pedig az esztétikus településkép elérése mellett az egészséges, tiszta települési környezet biztosítása."

Javasolt a közterületeket fásítása megfelelő növényfajok alkalmazásával, a „torzók" lecserélésével a vezetékek alatt, fasorok tájba-illesztésével. A megfelelően megválasztott (fajtában, magasságban, stb.), és elhelyezett közterületi növényállománnyal az épített utcakép is jelentősen javítható, hiszen jótékonyan takarhatja azok hibáit, vagy hangsúlyozhatja az előnyös megjelenést, növelve az esztétikai élményt.

A Duna, és a várost szegélyező Únyi és Mogyorósi patakok közelsége nem csak a község turisztikai vonzerejéhez, hanem annak kedvező klimatikus viszonyaihoz is hozzájárulnak.

Tátot két forgalmasabb út keresztezi. Az egyik, és jelentőségében nagyobb a 10-es számú főközlekedési út (volt Bécsi út). A másik a kisebb forgalmú, a megyeszékhely, Tatabánya felé vezető Esztergomi út-Bajnai út. Az árvízvédelemmel együtt kiépült a 10-es főút várost elkerülő 117-es számú elkerülő útja. Sajnos ezzel a város közvetlen dunai kapcsolata megszűnt, de jelentős forgalmat vesz le a település történeti részén áthaladó Fő útról. Az út keresztszelvényben mindkét oldalon járda, zöldsáv választja el a házak sorát a forgalomtól.

A Kertvárosi és Újtelepi részek útjai lakó-pihenő utcákra jellemző, hogy kis forgalmat bonyolító utcák, amit az erre vonatkozó táblás jelöléssel érdemes lenne hangsúlyozni. Ezeken az utakon inkább gyalogosok és kerékpárosok közlekednek és csak az itt lakók közelítik meg házaikat gépjárművel. Átmenő forgalmat kismértékben, csak a Szent István utcában, Újtelepen pedig az Ifjúság és a Vak Bottyán utcákban tapasztalunk. Csendes, szépen gondozott, növényzettel szegélyezett utcák, zöld hátteret biztosítanak a településképben.

A fasorok kiemelik a település fő útvonalait, irányítják a tekintetet, és még jobban beleolvasztják a települést a rendkívüli táji környezetbe. Az ilyen utcákban, ha betekintünk az épített környezet szinte eltűnik és nem látunk mást csak egy a környezetbe olvadó zöld térfalat.

A közterületi növényállománynál is csak úgy, mint a kertekben, kerülni kell az invazív, allergizáló fajokat, a növényfajok megválasztásánál lehetőség szerint a helyi természeti adottságokhoz és hagyományokhoz igazodókat (őshonos, táji adottságoknak megfelelő) javasolt választani.

A rendezettség érzésének elérése és a településkép javításának egyik egyszerű módja a közterületek gondos karbantartása. A lakók sokszor megteszik ezt a saját házuk előtt. Ilyenkor ügyelni kell arra, hogy a növényállomány, kertészeti elem közlekedési szempontból a láthatóságot ne zavarja, az útpatkát növény ne takarja. A „sajátnak" érzett közterületet, ne zárjuk le (nagykövekkel, betonoszlopokkal, - kockákkal). A közterület a közé, még ha mi gondozzuk is. Az előkertek, zöldsávok, parkos részek gondos fenntartása, a vízelvezető árkok karbantartása már most a rendezett, tiszta településkép alapja.

Jelentős javulás érhető el a légkábelek földbe helyezésével és azt követően a közutak felújításával.

A járófelületek, burkolatok kialakítása során a vízáteresztésre, a javíthatóságra, tartósságra és az akadálymentességre egyaránt gondolnunk kell.

Közterek, közparkok:

A virágos, zöld utcák, gondozott terek, parkok nagyon fontos hozzátartozói az élhető településnek, és a barátságos, szerethető, esztétikus településképnek.
A közterek, közparkok „állandóan növényzettel fedett közterületek (közpark, közkert), amelyek a település klimatikus viszonyainak megőrzését, javítását, ökológiai rendszerének védelmét, a pihenést és testedzést szolgálja.” A jellemzően egybefüggő, viszonylag nagy kiterjedésű városi zöldterületek rekreációs, szabadidős, sport, és kulturális programok és funkciók helye.
Táton a háromszintes növényállománnyal rendelkező (gyep, cserje szint fás növényállománnyal, pl.: vasút – Deák F. utca, Gorkij fasor közti terület) mellett a gyepes nagykiterjedésű zöldfelületek (Buschek sétány a víztorony környéke) is megtalálhatók. Inkább természet közeli zöldfelületek ezek, mint művi, tervezett „parkok”.
A zöldfelületek fejlesztésének tervezését a város 4. pontján kezdték meg a szaktervezők, melyeket a *8. fejezet: Beépítési vázlatok* közt mutatunk be.

Kisebb felületen a kertészeti technikát és tervezettséget is megtaláljuk, a játszóterek, szobrok, köztéri alkotások környezetében. Például: *a Művelődési ház előtti kis téren a település bányász múltját idéző szobrászati alkotás környezetében, a Fő úton a II. vh. emlékműnél, stb..*

Tát köztéri alkotásai közül sok egyedi táji értéket képvisel, részét képezi a megyei értéktárnak, illetve külön védelemben is részesült. Ezeknek a települési arculatot formáló alkotásoknak a helyi védelme javasolt.

2006 ősze óta a város határán, a Halászcsárda mellett áll Szervátiusz Tibor Kossuth-díjas szobrászművész mészkőből készült „Ister-pár” elnevezésű, összetartozó emberpárt ábrázoló ikonikus szobra.

A Bécsi út mellett a benzinkút és a CBA üzlet közti zöldterületet kihasználva a 1956-os forradalom emlékére tervezett köztéri alkotás és gondozott környezete töri meg az útmenti kereskedelmi és szolgáltató épületek sorát.

Szépen megtervezett, a szó szoros értelmében park a Hősök tere, ahol az I. világháborús emlékmű mellett a Trianoni is helyet kapott. A táti kisvárosi léptékhez jól illeszkedő utcabútorok - a pihenni vágyókat padok, székek fogadják -, a burkolt felületek vonalvezetése, a növényzet megválasztása (virágok, cserjék, gondozott gyepes felületek) és a nagy nyári melegekben kellemes klímát biztosító szökőkút is a városi parkok hangulatát idézi.

Közterületen a szobrok és környezetük megkomponálását bízzuk mindig szakemberre.

„A meglévő tájképi látvány meghatározó, a tájhasználat következtében kialakult tájképi elemek (zöldfelületi elemek, épített elemek) aránya a településkép alakítása során megőrzendő.”

Jó példák bemutatása sajátos építményfajtákról, egyéb műszaki berendezésekről

Utcabútorok, szőkőkút a Hősök terén.

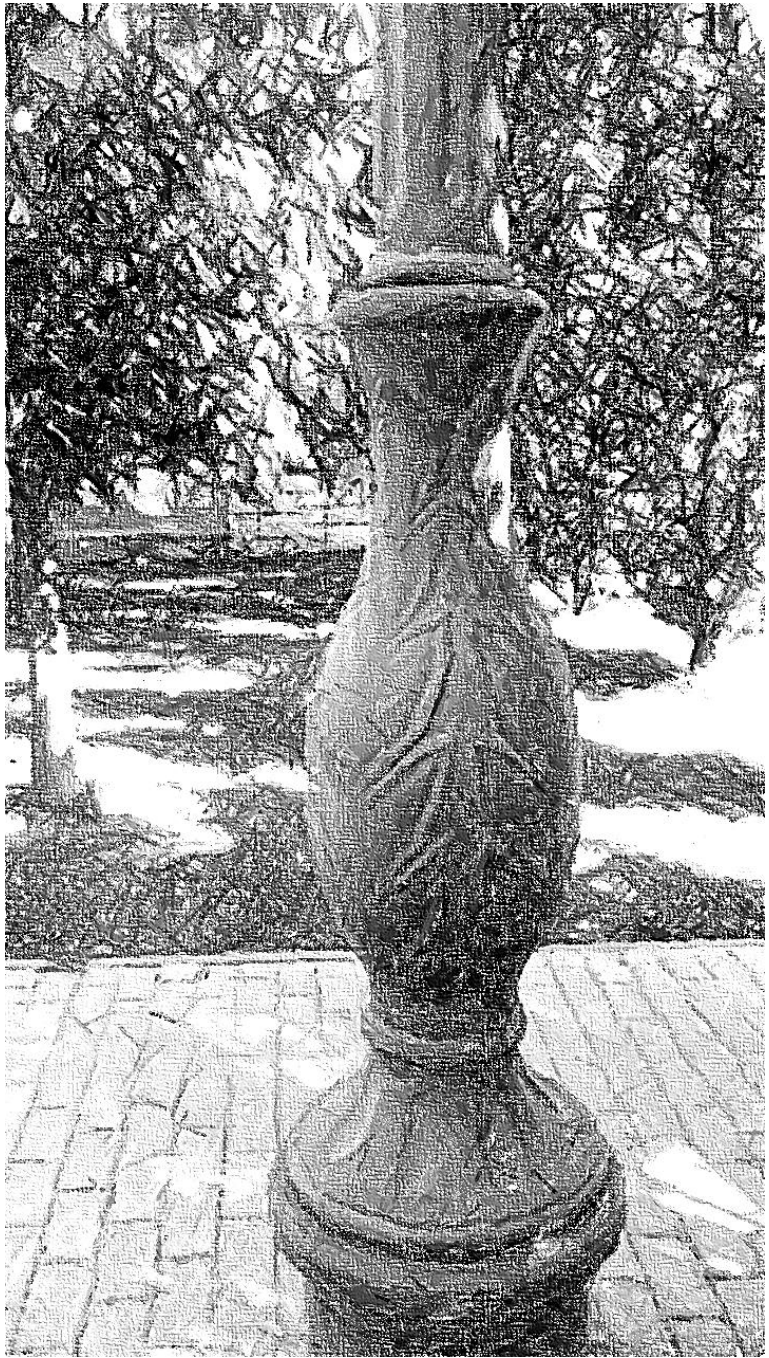

Tájékozódást segítik a városi információs táblák, régi és új utcanév táblák.

8 *Beépítési vázlatok*

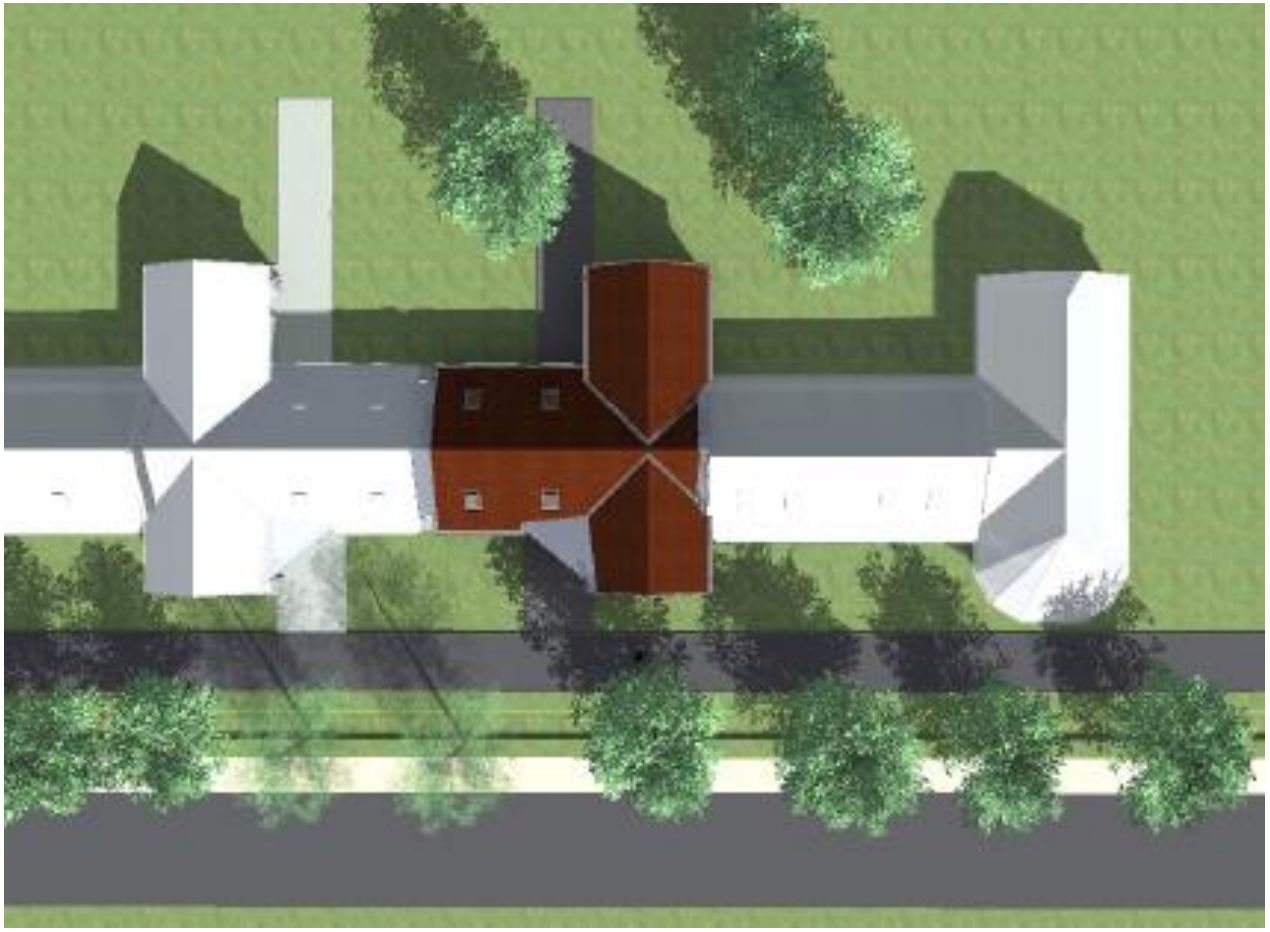

Bécsi út Esze Tamás utcától keletre eső kereskedelmi, szolgáltató részének zártsorú (sorházas) beépítési javaslata *(önkormányzati beépítési javaslat alapján tervezte*: **Máté Edina**-okl. építészmérnök).

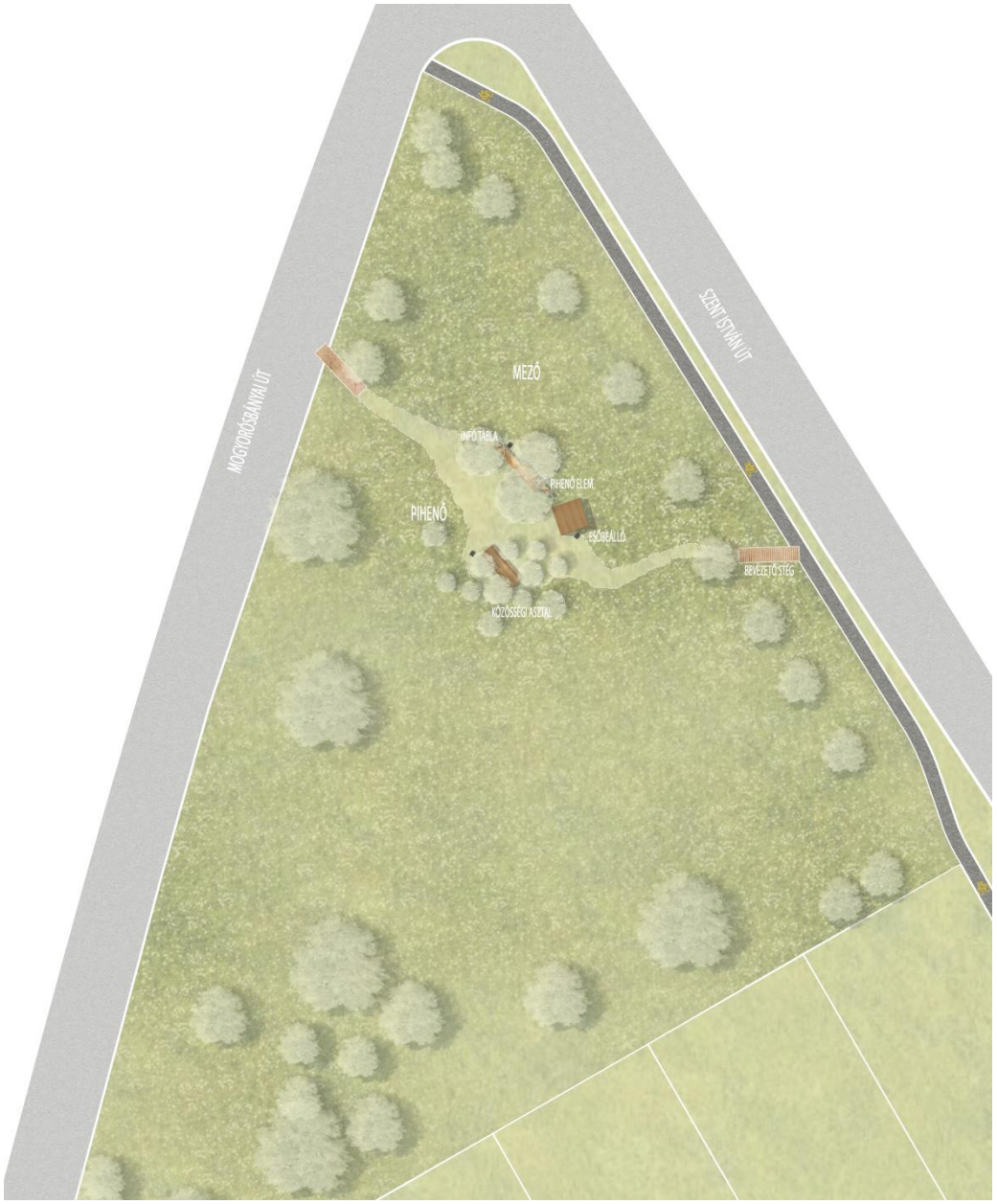

1. MÁRIA PARK

- a Mogyorósbányai út, Szent István út, és a Mikszáth K. utcák által határolt zöldterületen

Tervező: **Újirány Tájépítész Kft.**

Jelmagyarázat

- lombhullató fa
- örökzöld fa
- virágos rét
- nyírt mező
- fa stég
- homok
- stabilizált szórt burkolat
- szilárd burkolat
- hulladékgyűjtő

2. RÓZSA UTCAI PARK

Jelmagyarázat
tervezett fa
mező
cserjék
fabútor
szilárd burkolat
zúzottkő burkolat
hulladékgyűjtő
kandeláber
kerékpár támasz
PETŐFI SÁNDOR UTCA
MEZŐ
KERÉKPÁRÚT
PIHENŐ PARK
BUSZMEGÁLLÓ
PIAC
FŐ ÚT

3. TÁTIKA TÉR

Jelmagyarázat
meglévő fa
tervezett fa
virágos rét
nyírt mező
fa stég
gerenda pihenő
közösségi asztal
hulladékgyűjtő
információs tábla
VÍZTORONY
LIGET
DOMB
TÓ
MEZEI TANÖSVÉNY
SÉTA ÚT
VÁROS MEZEJE
PIHENŐ STÉG
HOMOKOZÓ
KÖRÜNYMŐ
GYEREK KONYHA
PAVILON
SZÍNPAD
JÁTSZÓSAROK
SÉTÁNY FASORRAL
KERTES KÖZÖSSÉGI TERASZ
RENDEZVÉNY ÉS SPORTPÁLYA
PIHENŐK
MÓRICZ ZSIGMOND ÚT
SZENT ISTVÁN ÚT
MOLLN SÉTÁNY

9 Felhasznált irodalom, közreműködők

- Balogh Kata – Bárdos István: *Komárom Esztergom Megye Településtörténeti Kalauza*
- Horváth István – H. Kelemen Márta – Toma István: *Komárom Esztergom Megye Régészeti Topográfiája – Esztergom és Dorogi Járás*
- Krizsán András*: Balaton-felvidék építészeti útmutató*
- Istvánfi Gyula*: A magyar falu építészeti hagyománya (2011)*
- Vágner Zsolt: *Tát Nagyközség Szabályozási Terv örökségvédelmi Hatástanulmány Régészeti fejezet (2004)*
- VÁTI Városépítési tanácsadó és Tervező Iroda Kft.: *Tát Város Településrendezési eszköz módosítása (2014)*
- Mécsvirág Kft.: *Tát Nagyközség Települési Környezetvédelmi program felülvizsgálata (2012)*
- Krakó László: *A Táti-szigetek és természeti értékei (2015)*
- www.dunaiszigetek.blogspot.hu

ÁBRÁK: tak.lechnerkozpont.hu
57. oldal (2) kép: terv és látványterv: ***Somody Zsolt*** *okl. építészmérnök*

Az arculati kézikönyvben szereplő fotókat készítette:

Dankó Kristóf – okl. építészmérnök 79. oldali fotók
Lux Éva – okl. építészmérnök
Somody Panni – gimnáziumi tanuló

- légi fotók, archív fotók: www.tat.hu
- régi légi felvételek: www.fentrol.hu

Köszönet a közreműködésért, és segítségért:

Turi Lajos- Tát Város Polgármesterének
Kostyál János – Tát Város Önkormányzatának Képviselőjének
Bukovivcsné Heckler Margit – Tát Város Közös Önkormányzati Hivatal műszaki ügyintézőjének
Takács Viktória – építéshatósági ügyintézőnek

Dankó Kristóf – okl. építészmérnöknek
Máté Edina – okl. építészmérnöknek

Parragi Györgynek

IMPRESSZUM

TÁT VÁROS ÖNKORMÁNYZATA
www.tat.hu
2534 Tát, Kossuth Lajos u. 15.
Telefon: 06-33/514-510
Polgármester: Turi Lajos
polghivatal@tat.hu

Főépítész: Lux Éva